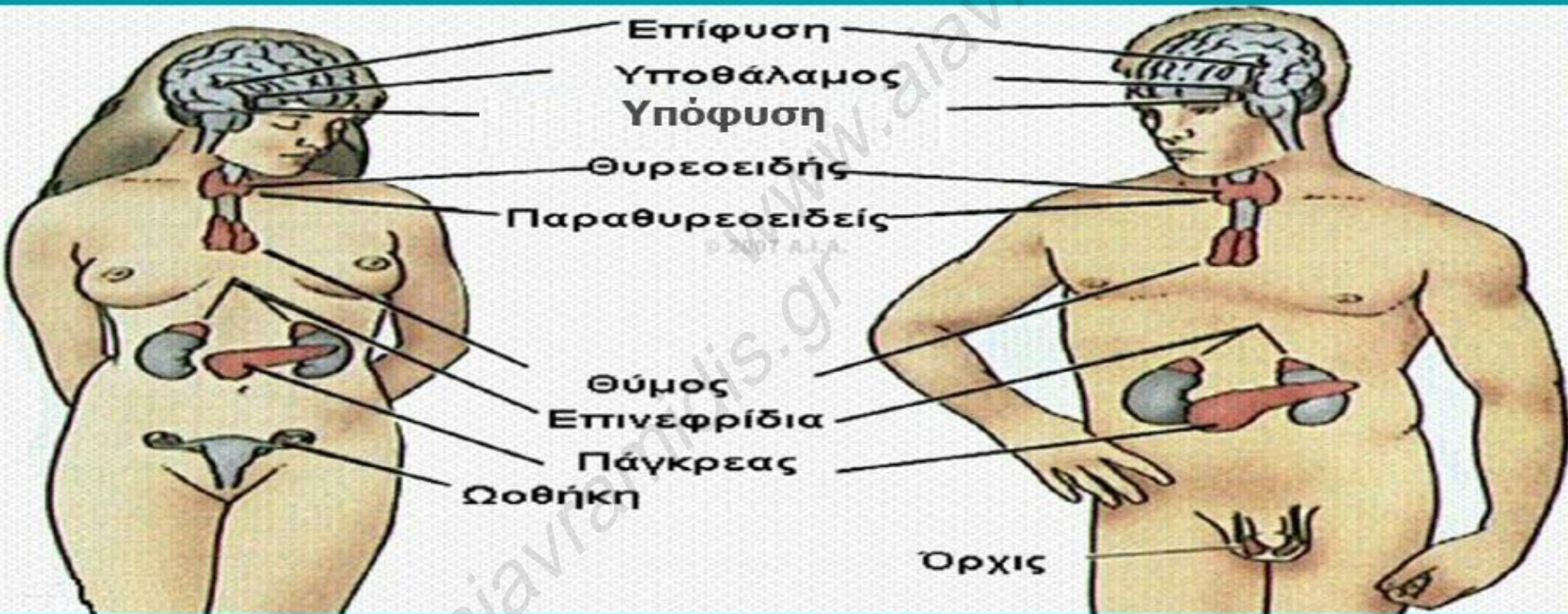

ΑΒΡΑΜΙΔΗ Α.

e-ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ

on line FREE

Όλη η κλινική Ενδοκρινολογία σε διαλέξεις από εκλεκτούς επιστήμονες

Προσέγγιση των νευροενδοκρινικών νεοπλασμάτων
από την πλευρά του ακτινοδιαγνώστη

ΞΥΝΟΥ Κατερίνα, Ακτινολόγος

Αντικαρκινικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Θεαγένειο»

GEN-130

Νευροενδοκρινικοί όγκοι (NET)

- Ετερογενής ομάδα νεοπλασμάτων
- Ευρύ φάσμα κλινικής εικόνας
  - Λειτουργικοί
  - Μη λειτουργικοί
- Ευρύ φάσμα απεικονιστικών ευρημάτων

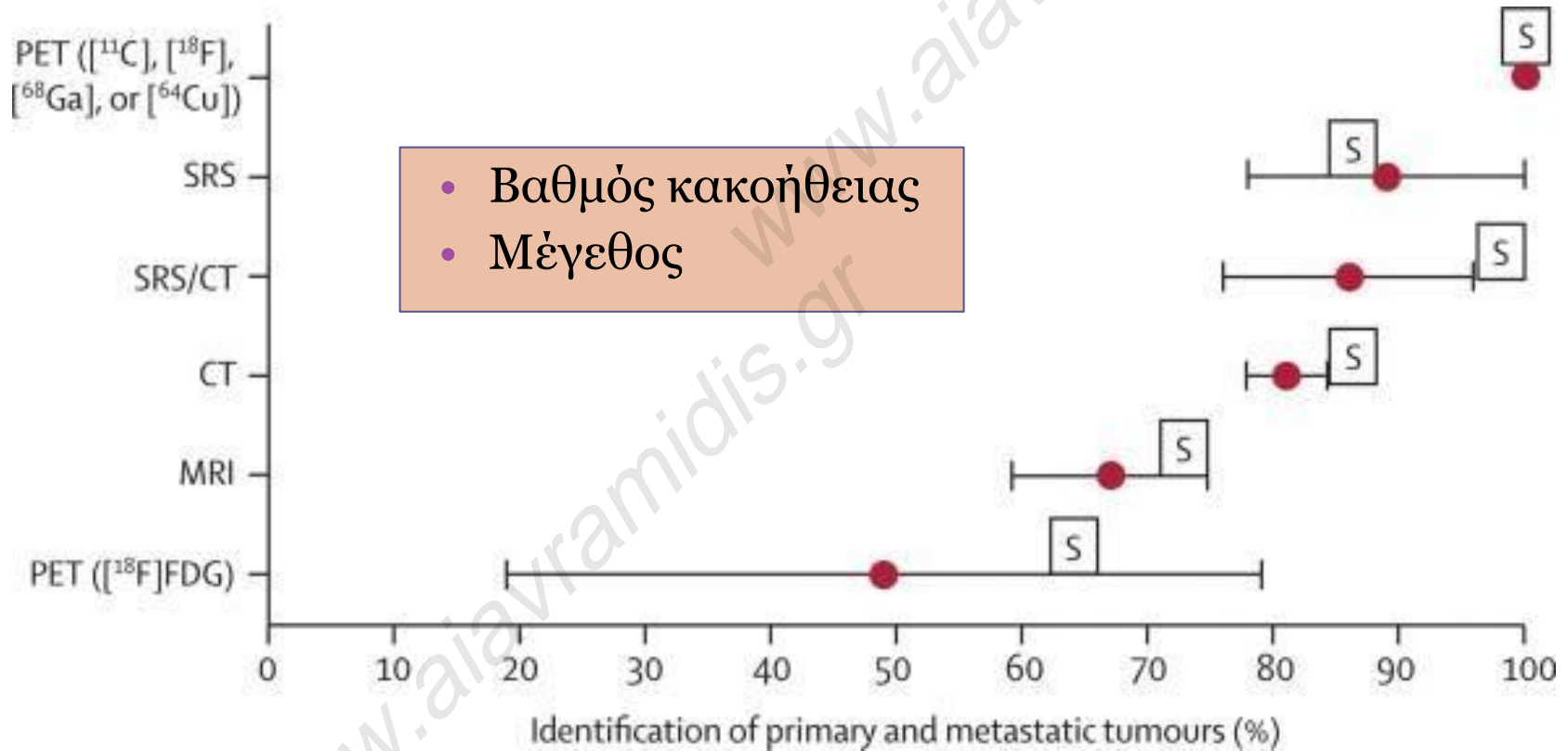
Απεικόνιση NET

Μορφολογική	Λειτουργική
Υπερηχογράφημα	Octreoscan (SRS, SRS/CT)
Αξονική Τομογραφία (MDCT)	FDG-PET
Μαγνητική τομογραφία (MRI)	^{68}Ga DOTA-TOC ^{68}Ga DOTA-NOC ^{68}Ga DOTA-TATE
Ενδοσκοπικό Υπερηχογράφημα (EUS)	

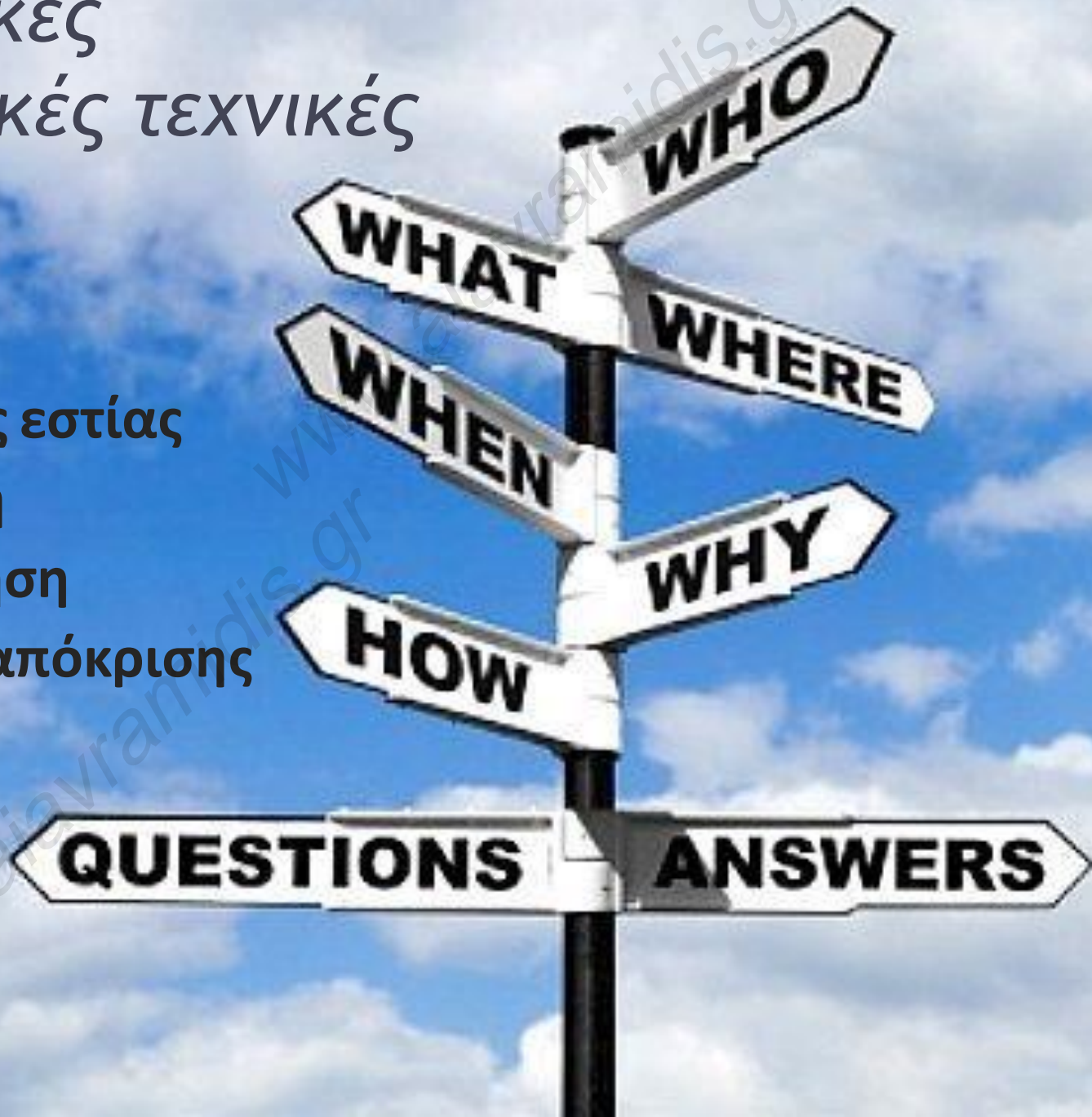
Ευαισθησία των απεικονιστικών μεθόδων στη διάγνωση των όγκων NET

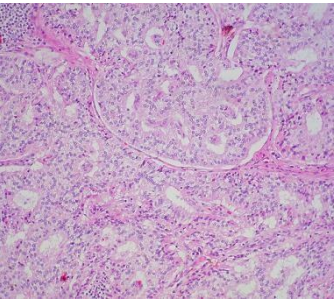
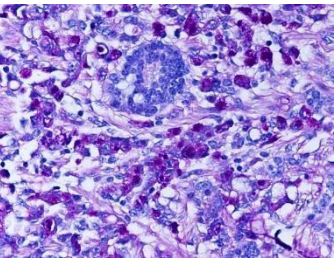
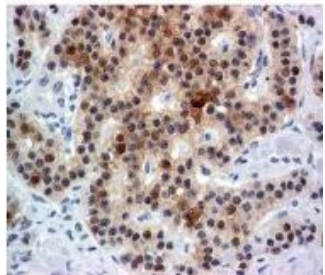
Μορφολογικές απεικονιστικές τεχνικές

- διάγνωση
- εντοπισμός πρωτοπαθούς εστίας
- σταδιοποίηση
- παρακολούθηση
- εκτίμηση ανταπόκρισης στη θεραπεία

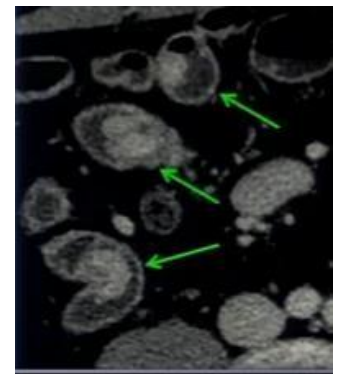
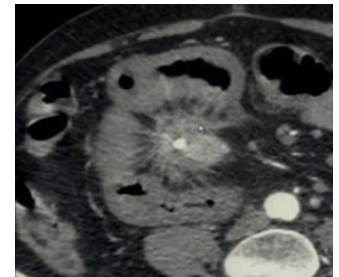
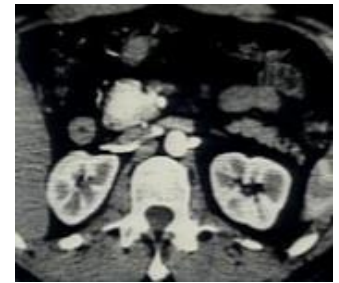

Διάγνωση

Χαρακτηριστικά όγκων NET

- Αγγειοβρίθεια
- Κυτταροβρίθεια
- Επασβεστώσεις
- Δεσμοπλαστική αντίδραση

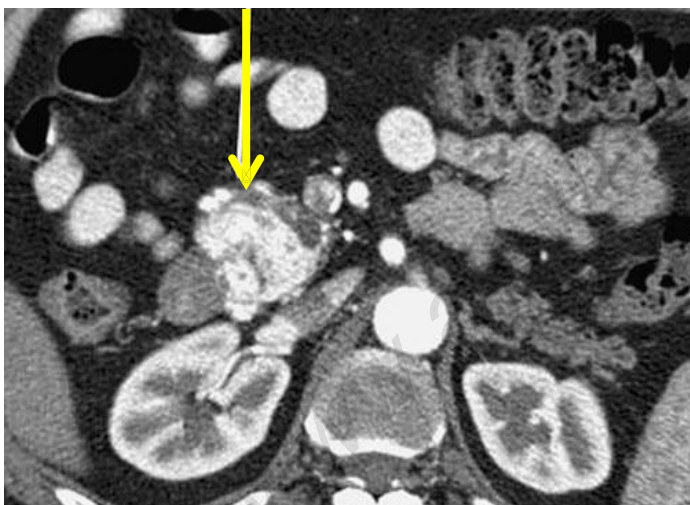
Διάγνωση Χαρακτηριστικά όγκων NET

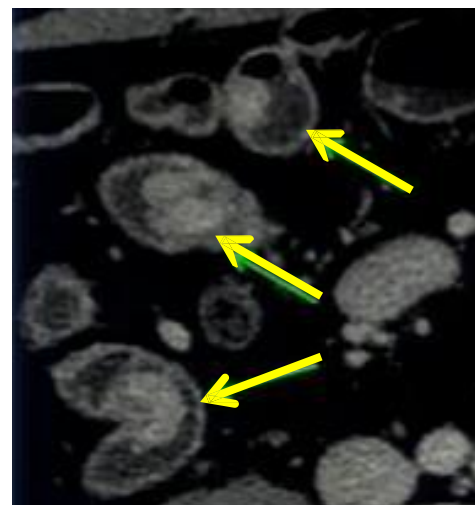
Αγγειοβρίθεια

Έντονος εμπλουτισμός
κατά την αρτηριακή φάση

NET κεφαλής παγκρέατος

NET λεπτού εντέρου

Διάγνωση Χαρακτηριστικά όγκων NET

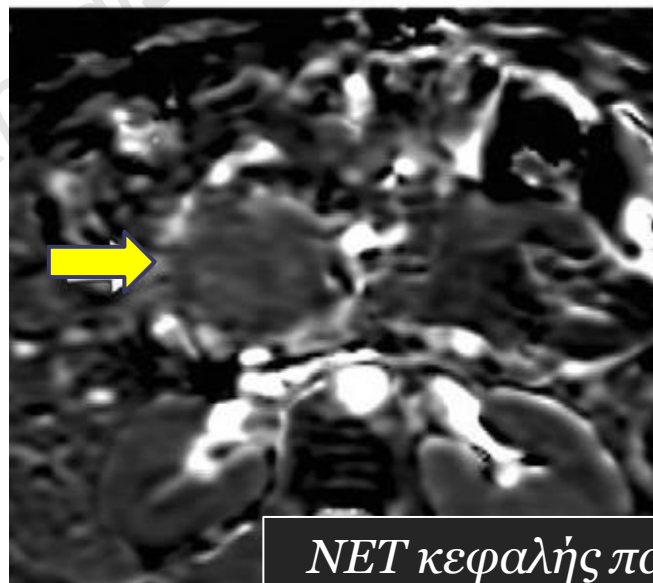
- Κυτταροβρίθεια → Περιορισμός της διάχυσης

$b=1000$
Υψηλό σήμα

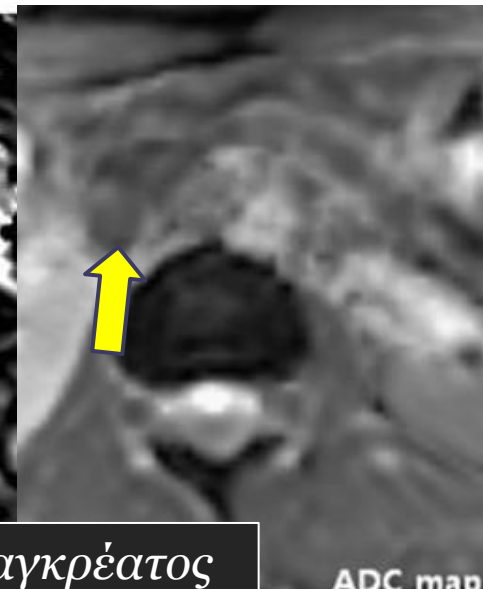
ADC
Χαμηλό σήμα

NET κεφαλής παγκρέατος

NET κεφαλής παγκρέατος

ADC map

Διάγνωση Χαρακτηριστικά όγκων NET

- Επασβεστώσεις

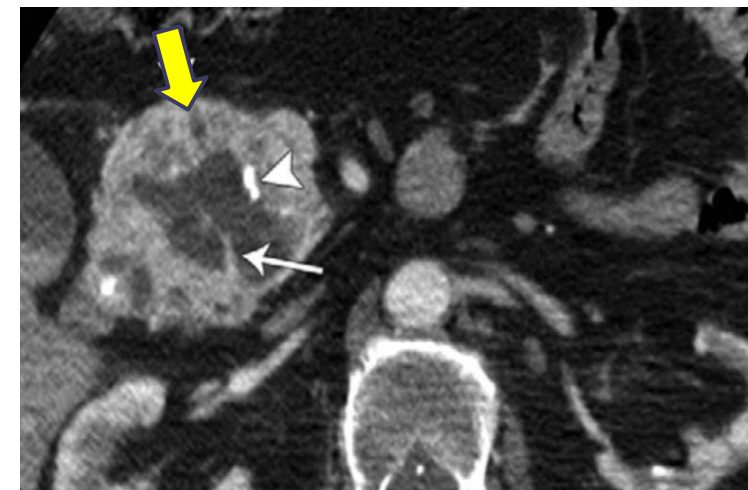

NET ουράς παγκρέατος

ΞΥΝΟΥ Κ.

NET κεφαλής παγκρέατος

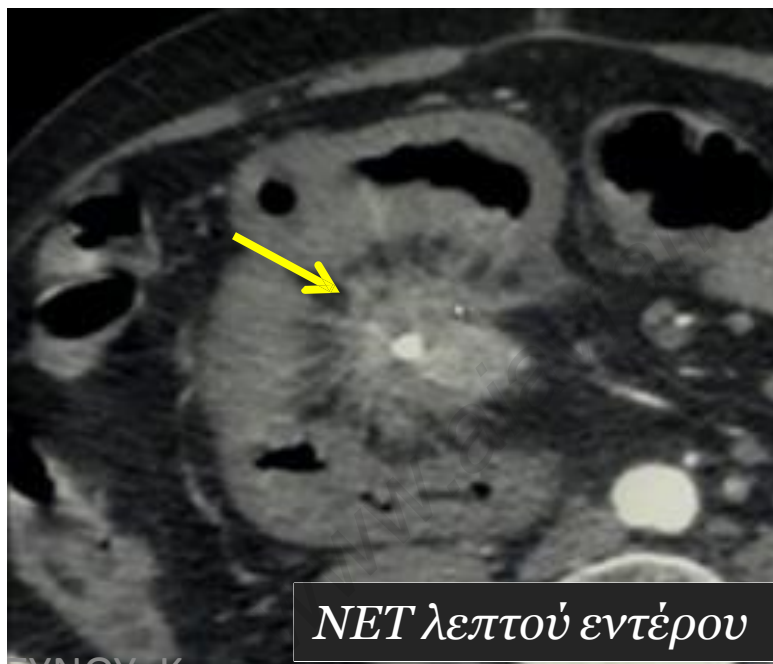

Διάγνωση

Χαρακτηριστικά όγκων NET

- Έκκριση σεροτονίνης → Δεσμοπλαστική αντίδραση

NET λεπτού εντέρου

Απεικονιστικά χαρακτηριστικά NET

- Πάγκρεας
  - Λειτουργικοί
  - Μη λειτουργικοί
- Λεπτό έντερο

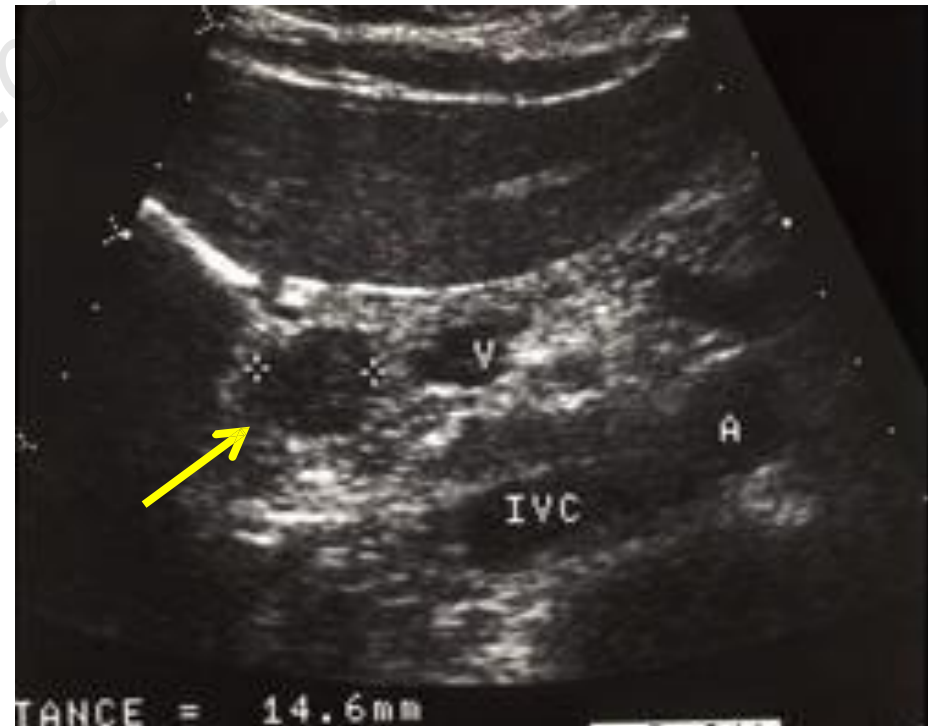
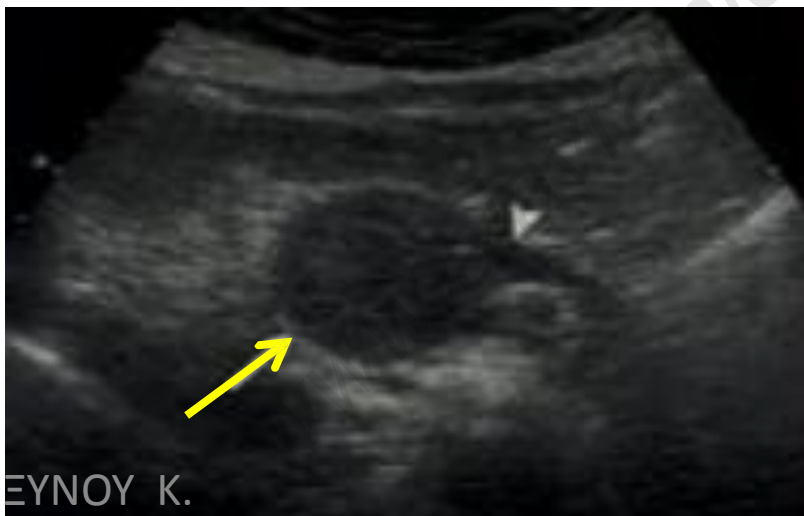

Λειτουργικοί PNET Απλό US

- Ομοιογενής
- Υποηχοϊκός
- Μικρό μέγεθος
- Σαφών ορίων

Χαμηλή Ευαισθησία → 13-27%

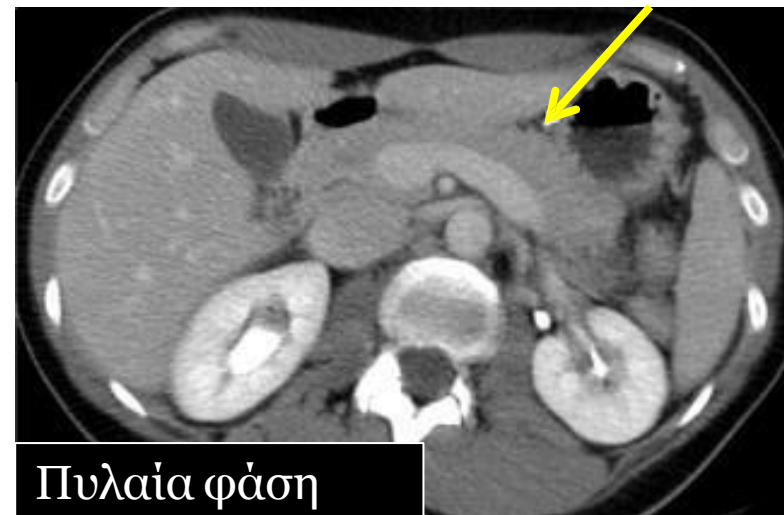
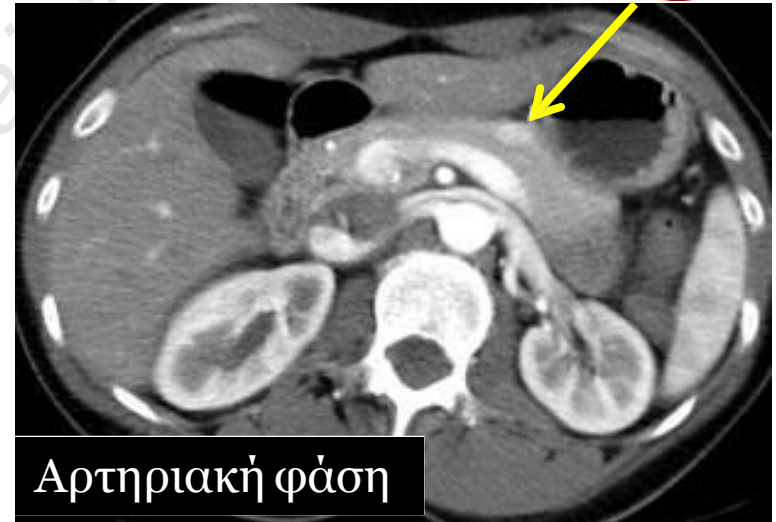

Λειτουργικοί PNET MDCT

- Μικρό μέγεθος
- Σαφών ορίων
- Έντονος εμπλουτισμός στην αρτηριακή φάση (63-86%)
- Ισόπυκνο στην πυλαία φάση

Λειτουργικοί ΡΝΕΤ MDCT

- Έντονος εμπλουτισμός σε όλες τις φάσεις

ΞΥΝΟΥ Κ. Αρτηριακή φάση

Πυλαία φάση

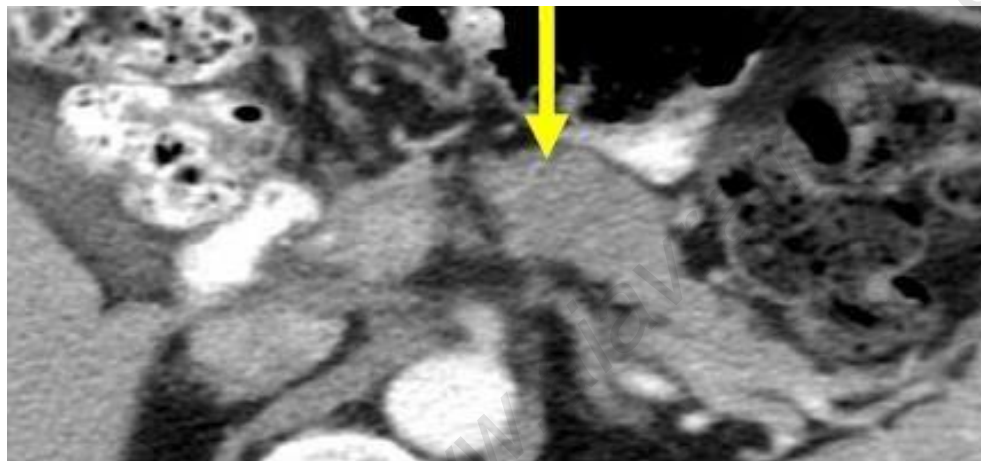

Καθυστερημένη φάση

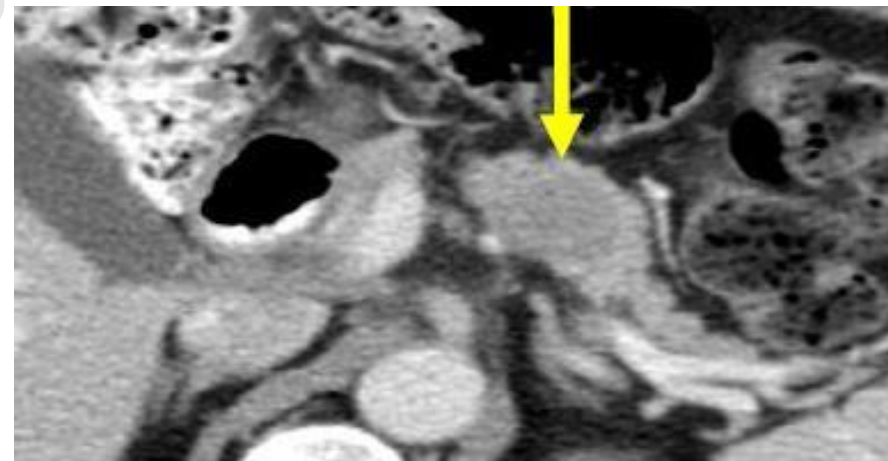
Λειτουργικοί ΡΝΕΤ MDCT

- Ισόπυκνο στην αρτηριακή φάση
- Υπόπυκνο στην πυλαία φάση

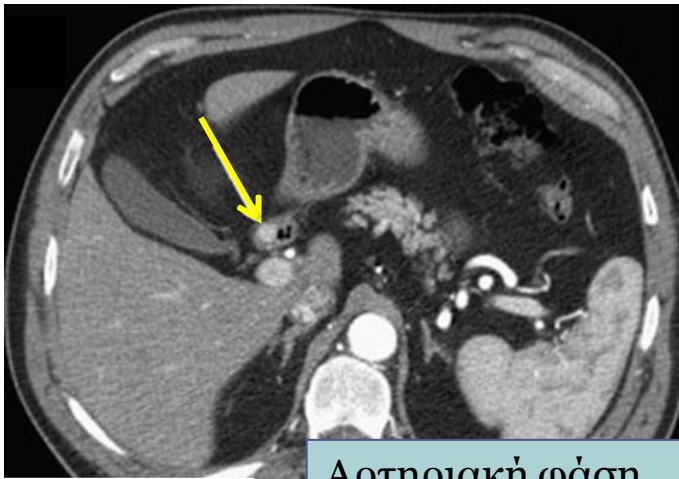
Αρτηριακή φάση

Πυλαία φάση

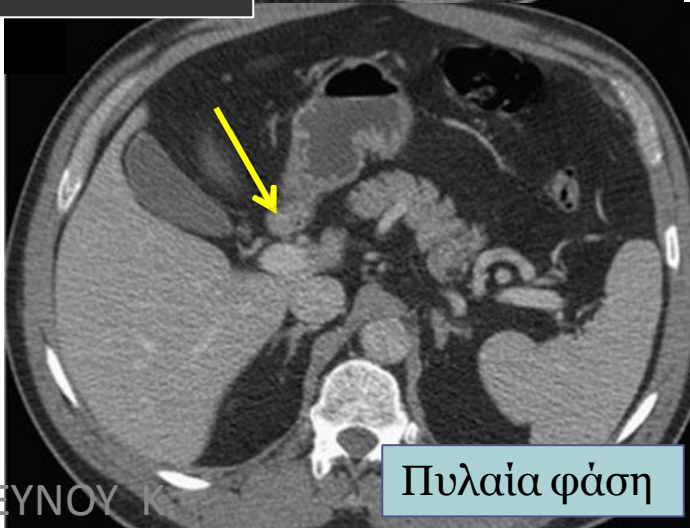
Πάγκρεας

Πρωτόκολλο CT

NET 12λου

Αρτηριακή φάση

Πυλαία φάση

- Τριφασική εξέταση
χωρίς σκιαστικό
όψιμη αρτηριακή φάση (45 sec)
πυλαία φάση
- Πάχος τομής: 1,25 - 2,5mm
- 1000 ml νερό από το στόμα
ανίχνευση μικρών
υπεραγγειούμενων όγκων στο 12λο

Πάγκρεας

Πρωτόκολλο MRI

Ακολουθία

T1 - πριν το σκιαστικό

T1 - αρτηριακή φάση

T1 - πυλαία φάση

T2

DWI - $b=1000$

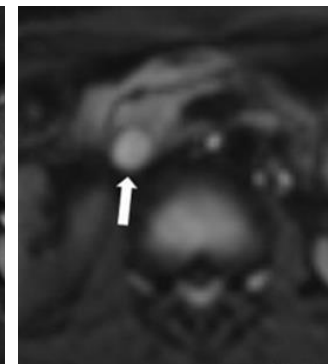
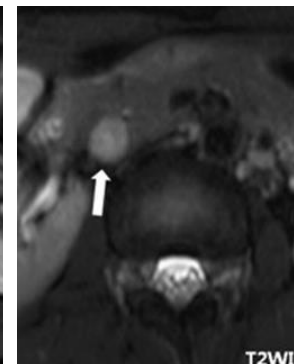
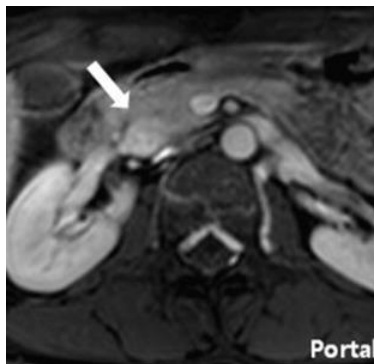
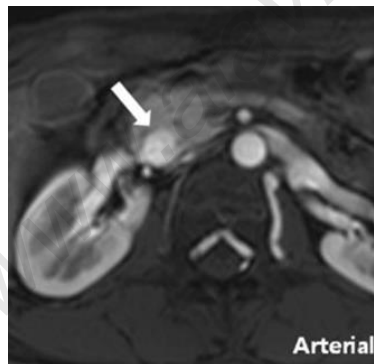
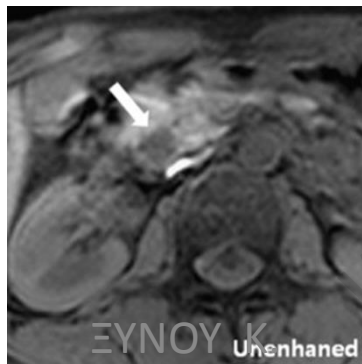
DWI - ADC

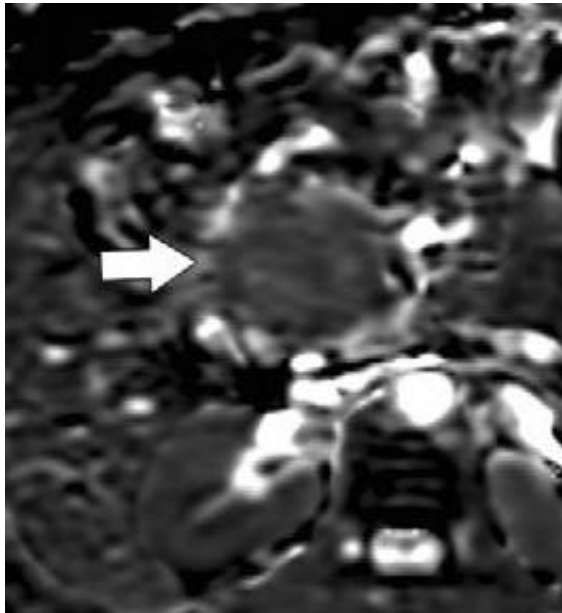
Λειτουργικοί PNET MRI

Ακολουθία	Σήμα
T1 - πριν το σκιαστικό	Χαμηλό
T1 - αρτηριακή φάση	Έντονος εμπλουτισμός
T1 - πυλαία φάση	Ίδιο με το υπόλοιπο πάγκρεας
T2	Υψηλό
DWI - b=1000	Υψηλό
DWI - ADC	Χαμηλό

Λειτουργικοί PNET MRI

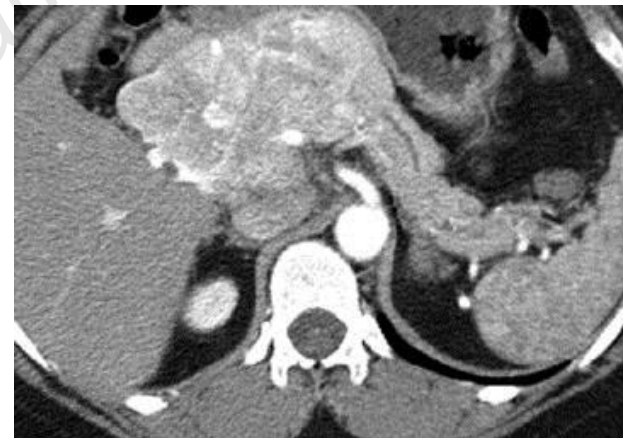
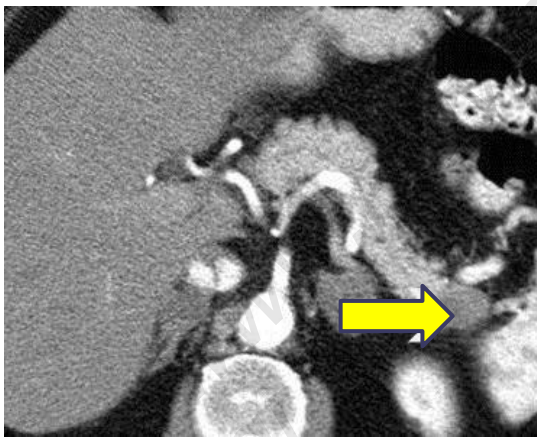
Υποψία λειτουργικού όγκου παγκρέατος

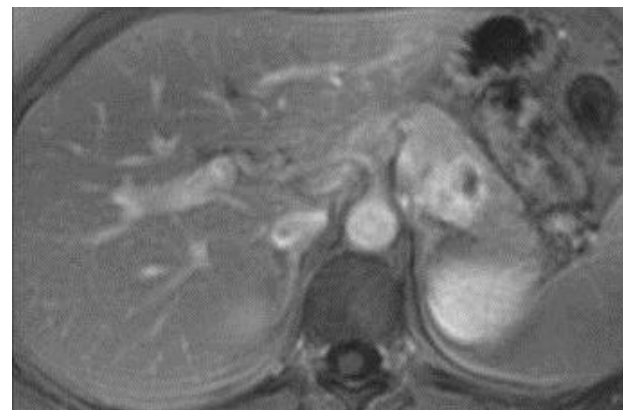
Μορφολογικές απεικονιστικές τεχνικές	Εναισθησία	Ειδικότητα
Τριφασική MDCT	69% - 94% 31% ινσουλινώματα	
Τριφασική MRI με ακολουθίες διάχυσης	74%–94%	78%–100%
Ενδοσκοπικό US	94% ινσουλινώματα 90% γαστρινώματα	
Διεγχειρητικό US	95%	

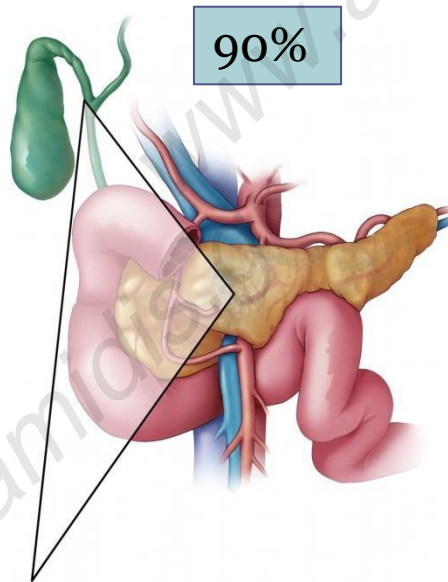
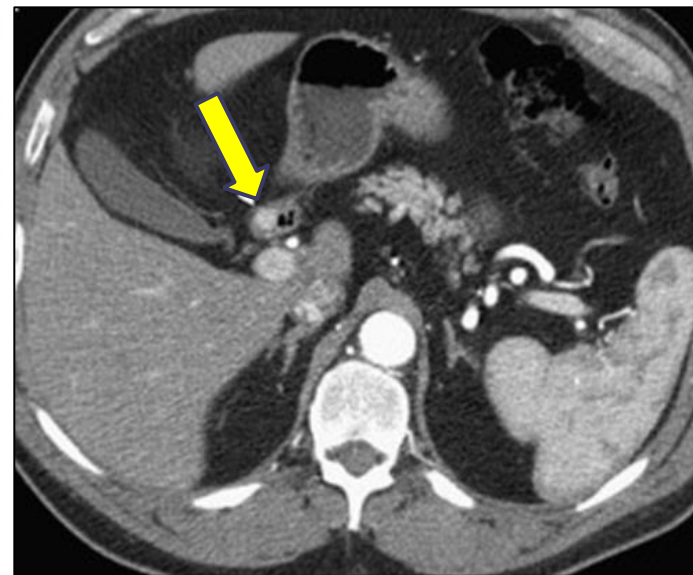
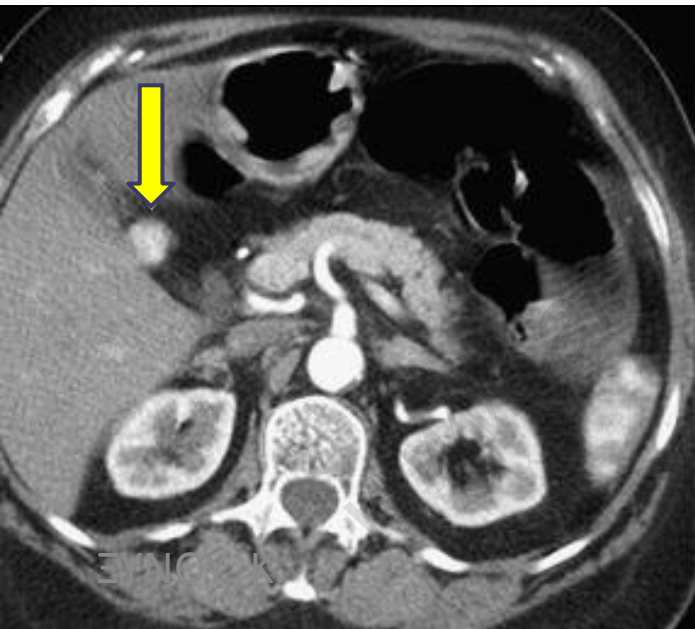
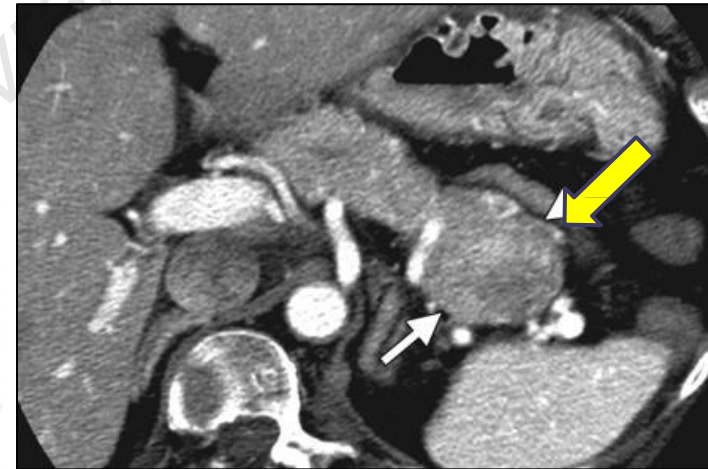
Ινσουλίνωμα

90% <2εκ.
97% εντόπιση στο πάγκρεας

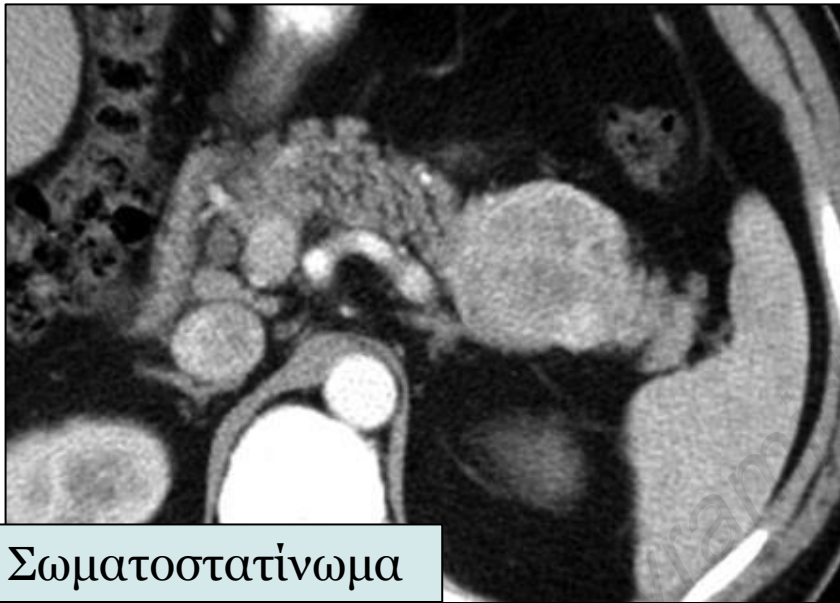
Γαστρίνωμα

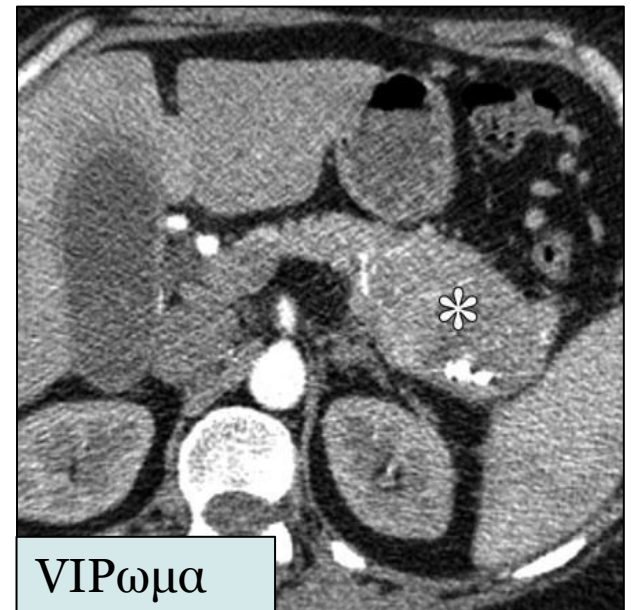
80% 12λο

Σπάνιοι λειτουργικοί όγκοι παγκρέατος

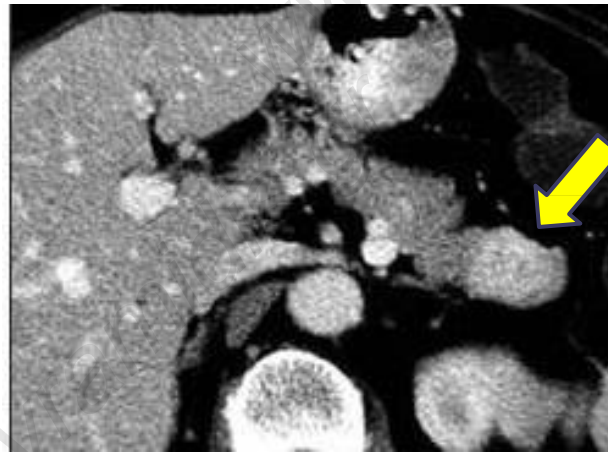

- Μεγάλο μέγεθος
- Ανομοιογενούς υφής
- Εντόπιση στην ουρά

Διαφορική διάγνωση λειτουργικών όγκων NET

- Υπεραγγειούμενη μετάσταση
  - Υπερνήφρωμα, μαστός, μελάνωμα

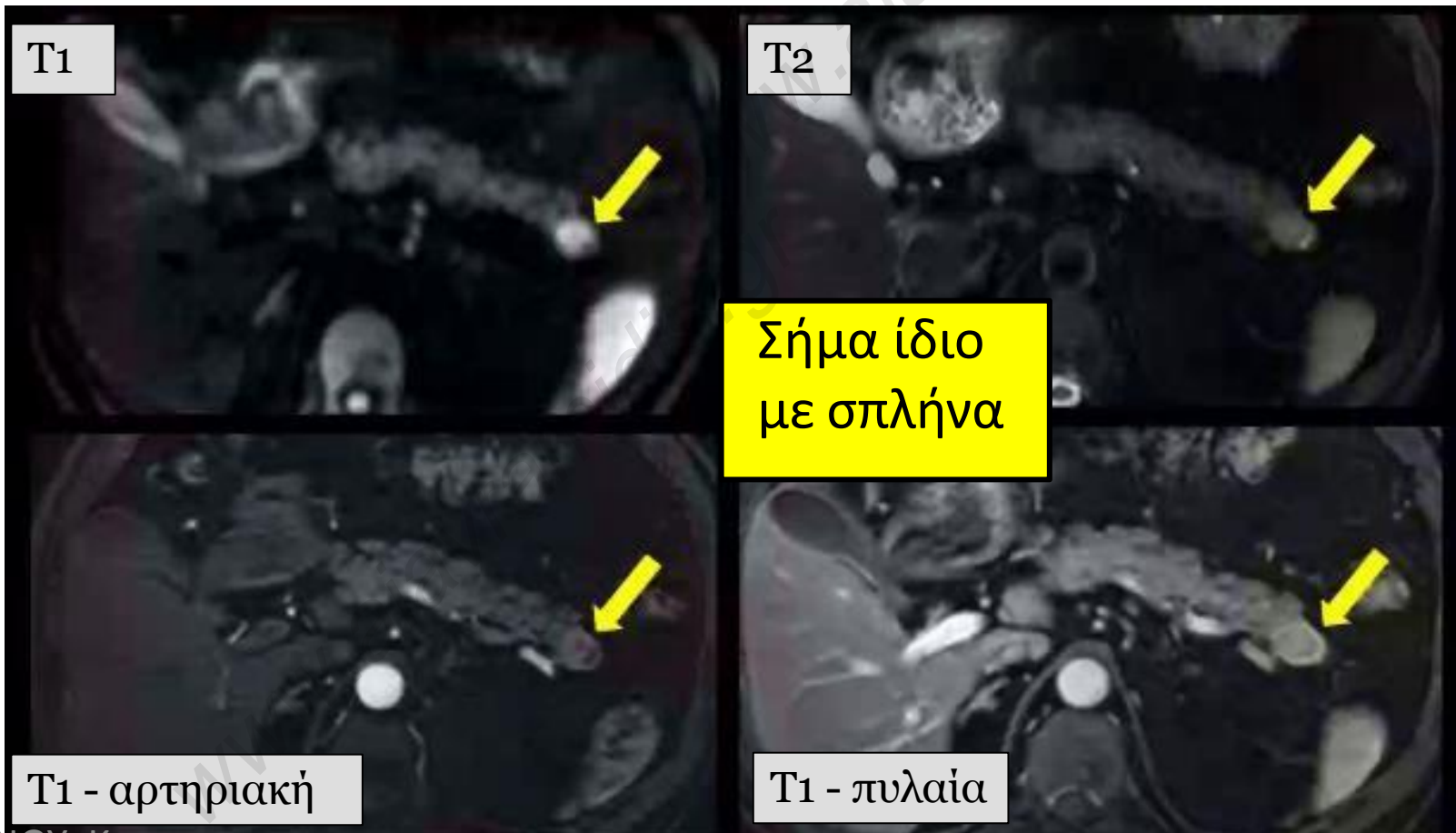
Ιστορικό υπερνεφρώματος,
μελανώματος, Ca μαστού

Διαφορική διάγνωση λειτουργικών όγκων NET

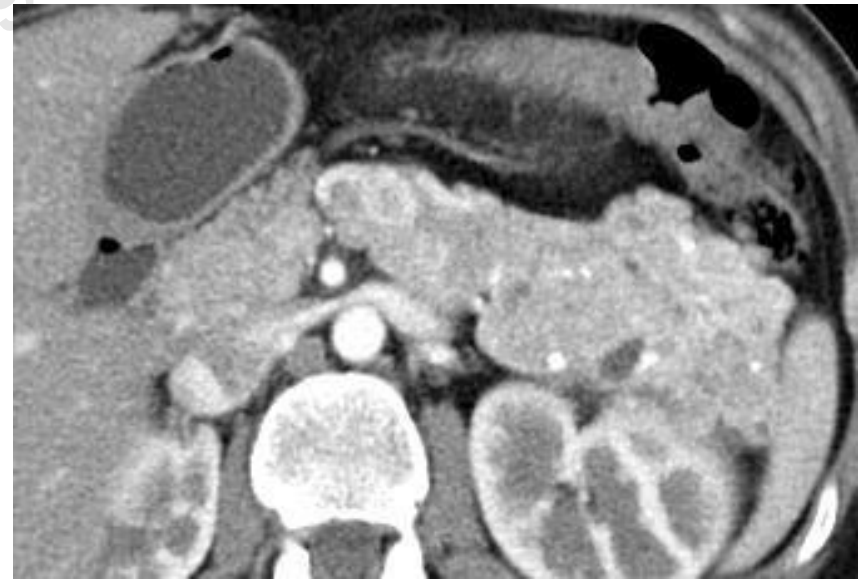
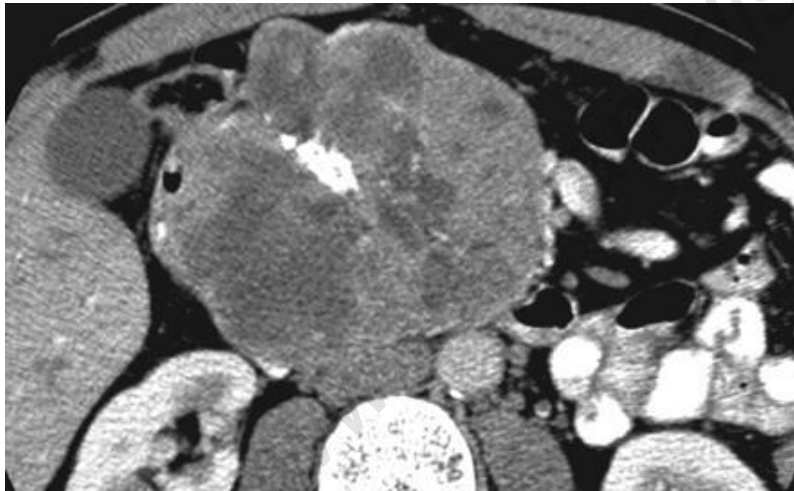
- Ενδοπαγκρεατικό επικουρικό σπληνίδιο

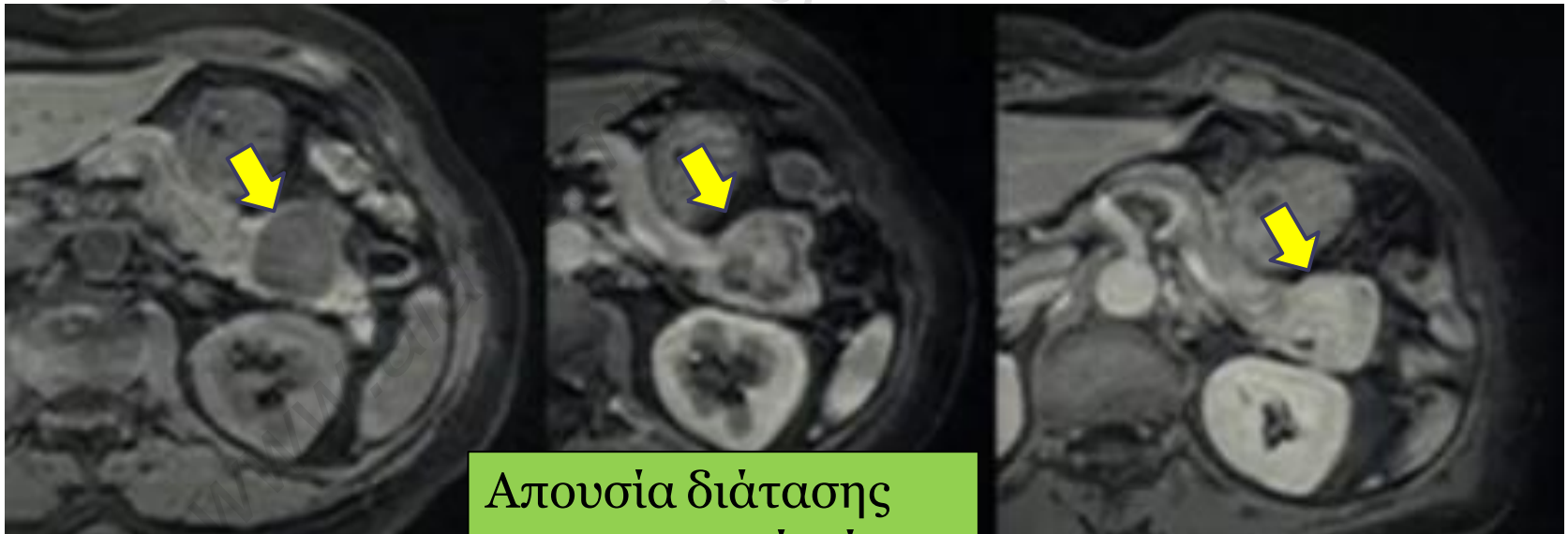
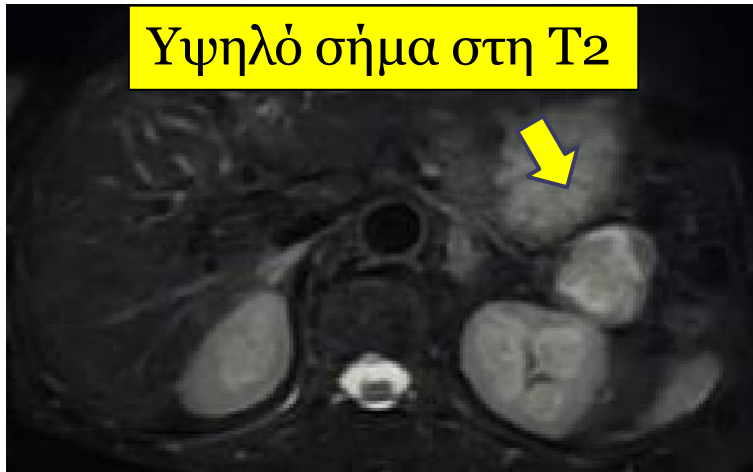
Μη λειτουργικά PNET

- Μεγάλο μέγεθος (μ.ο 4εκ.)
- Επασβεστώσεις
- Ανομοιογενής εμπλουτισμός
- Σπάνια διάταση του παγκρεατικού πόρου

Μη λειτουργικά PNET

Διαφορική διάγνωση μη λειτουργικών όγκων παγκρέατος

- Αδενοκαρκίνωμα παγκρέατος
- Λέμφωμα
- Μεταστάσεις

ΥΠΕΡ

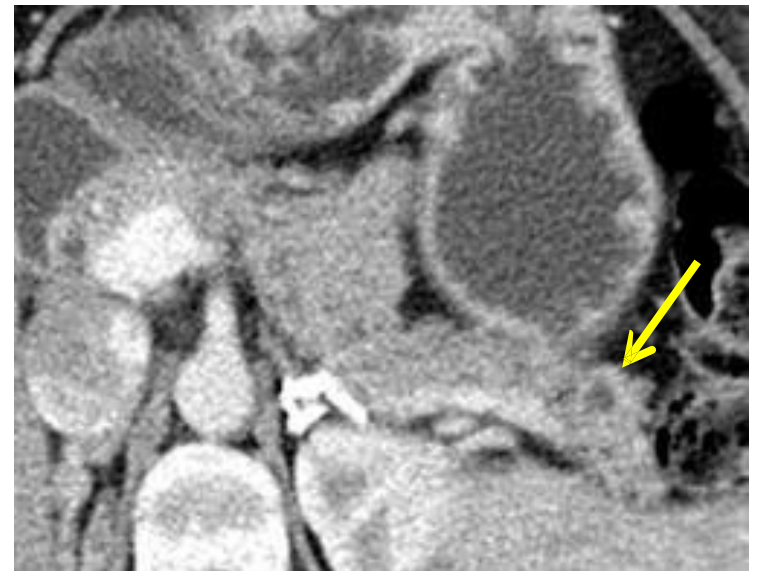
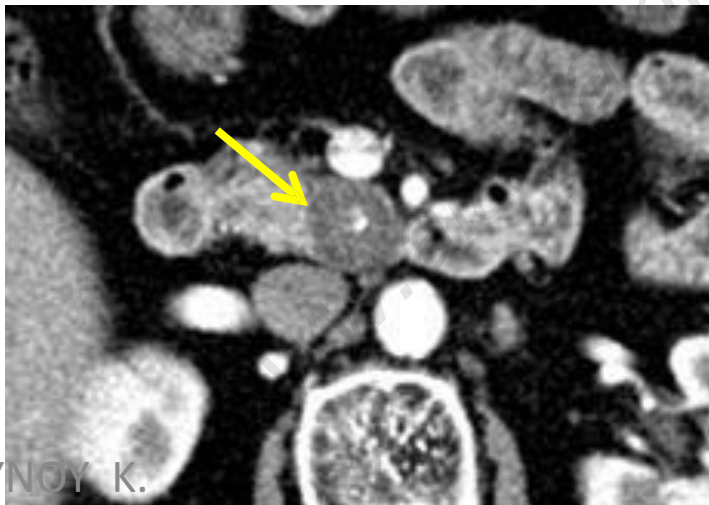
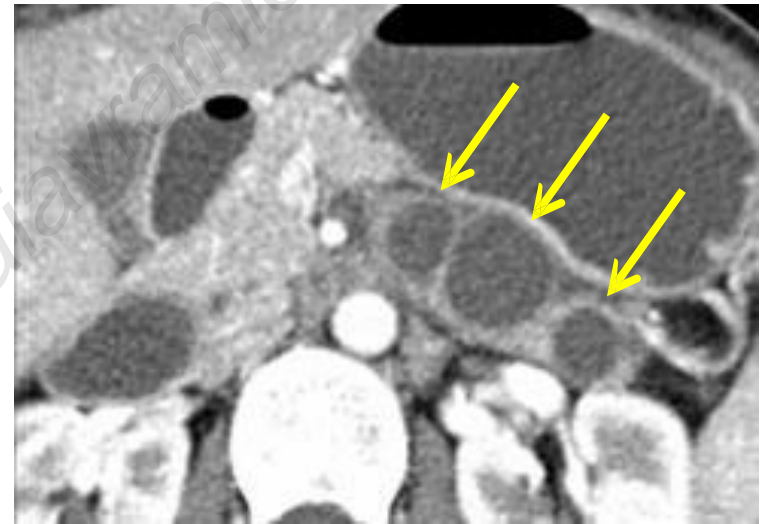
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΟΓΚΟΥ ΡΝΕΤ

- Υψηλό σήμα στην T2
- Απουσία διάτασης παγκρεατικού και χοληδόχου πόρου

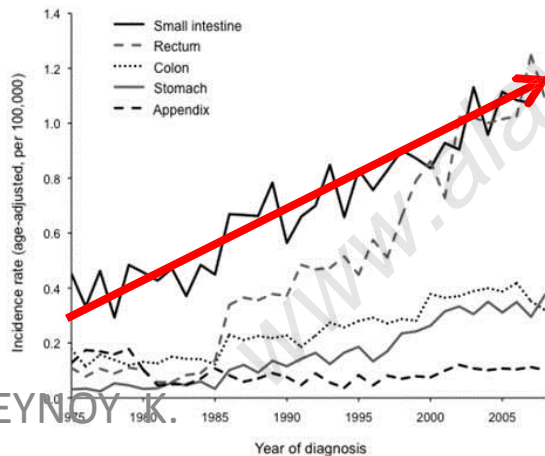
Κυστικά ΝΕΤ

- Χαμηλό σήμα στις εικόνες μετά από σκιαγραφικό
- **Παχύ εμπλουτιζόμενο τοίχωμα**
- **Επασβεστώσεις**
- **Δ/δ:** κύστεις, ψευδοκύστεις, βλεννώδεις όγκοι

Απεικονιστικά χαρακτηριστικά NET

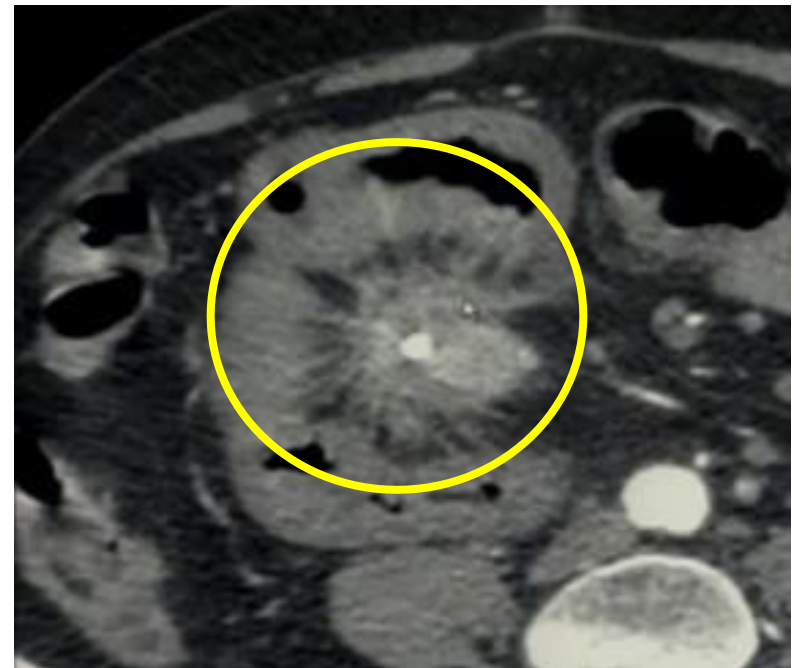
- Πάγκρεας
- Λεπτό έντερο

NET λεπτού εντέρου MDCT

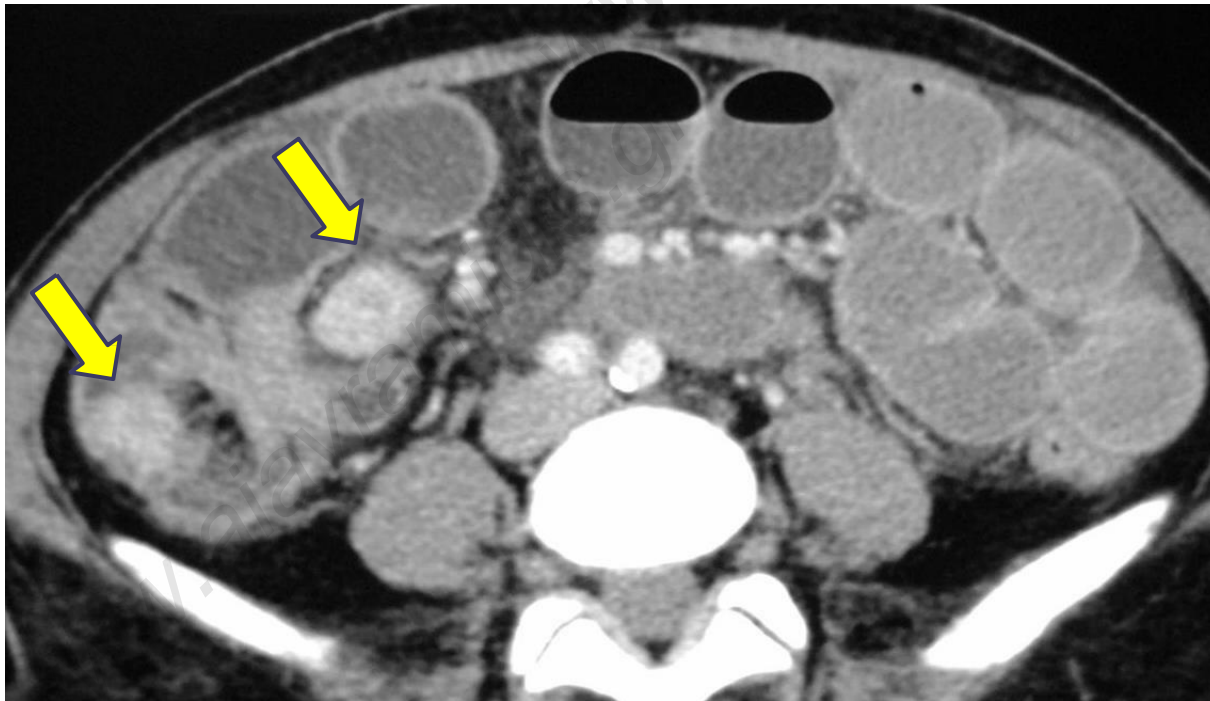
- **Μεσεντέρια λεμφαδενική μάζα**
  - επασβεστώσεις
  - ακτινωτές προσεκβολές
- **+/- διάταση εντερικών ελίκων**

NET λεπτού εντέρου MDCT

- Εγκολεασμός → αποφρακτικός ειλεός

NET λεπτού εντέρου MDCT εντερόκλυση/εντερογραφία

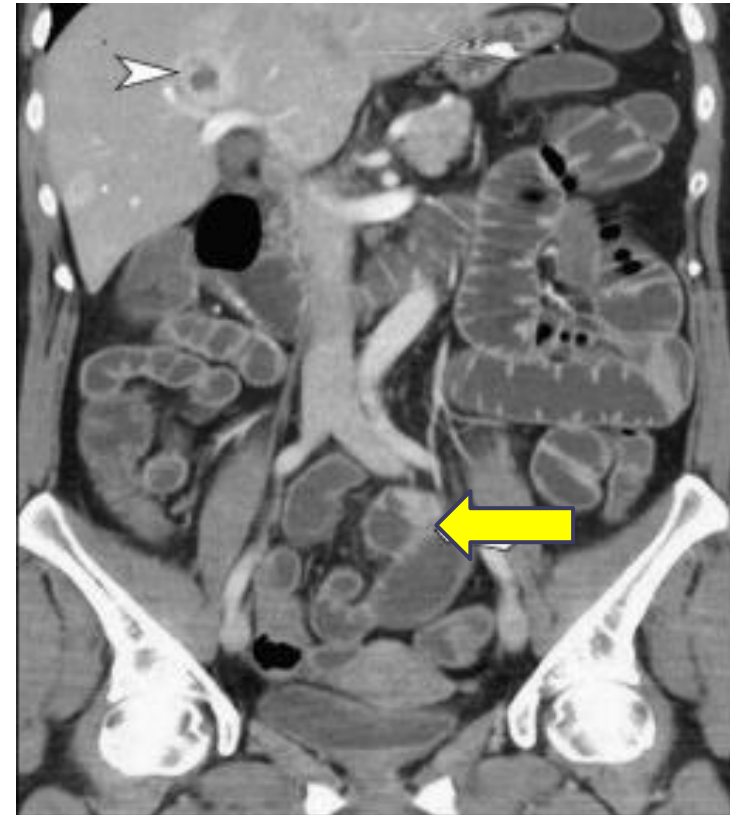

- Πολυποειδής μάζα μικρού μεγέθους
ή
- Έκκεντρη πάχυνση τοιχώματος
- Έντονος εμπλουτισμός στην
αρτηριακή φάση

ΕΞΕΤΑΣΗ ΕΚΛΟΓΗΣ

Ευαισθησία 85%
Ειδικότητα 97%

NET λεπτού εντέρου MRI εντερόκλυση/εντερογραφία

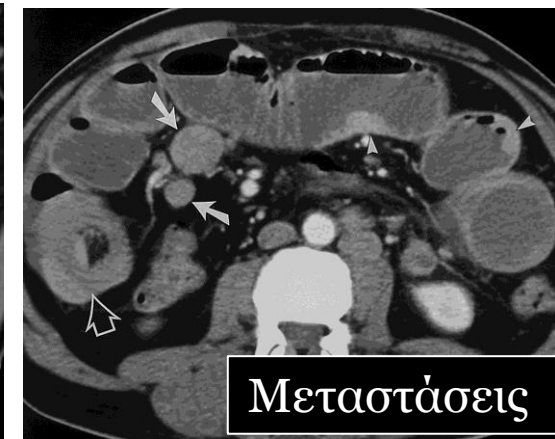
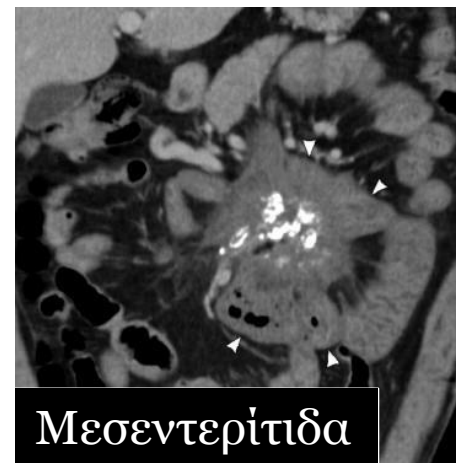
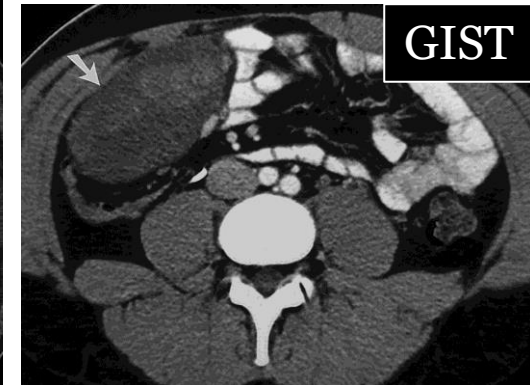
- Πολυποειδής μάζα μικρού μεγέθους
ή
- Έκκεντρη πάχυνση τοιχώματος
- Έντονος εμπλουτισμός στην
αρτηριακή φάση

Διαφορική διάγνωση NET λεπτού εντέρου

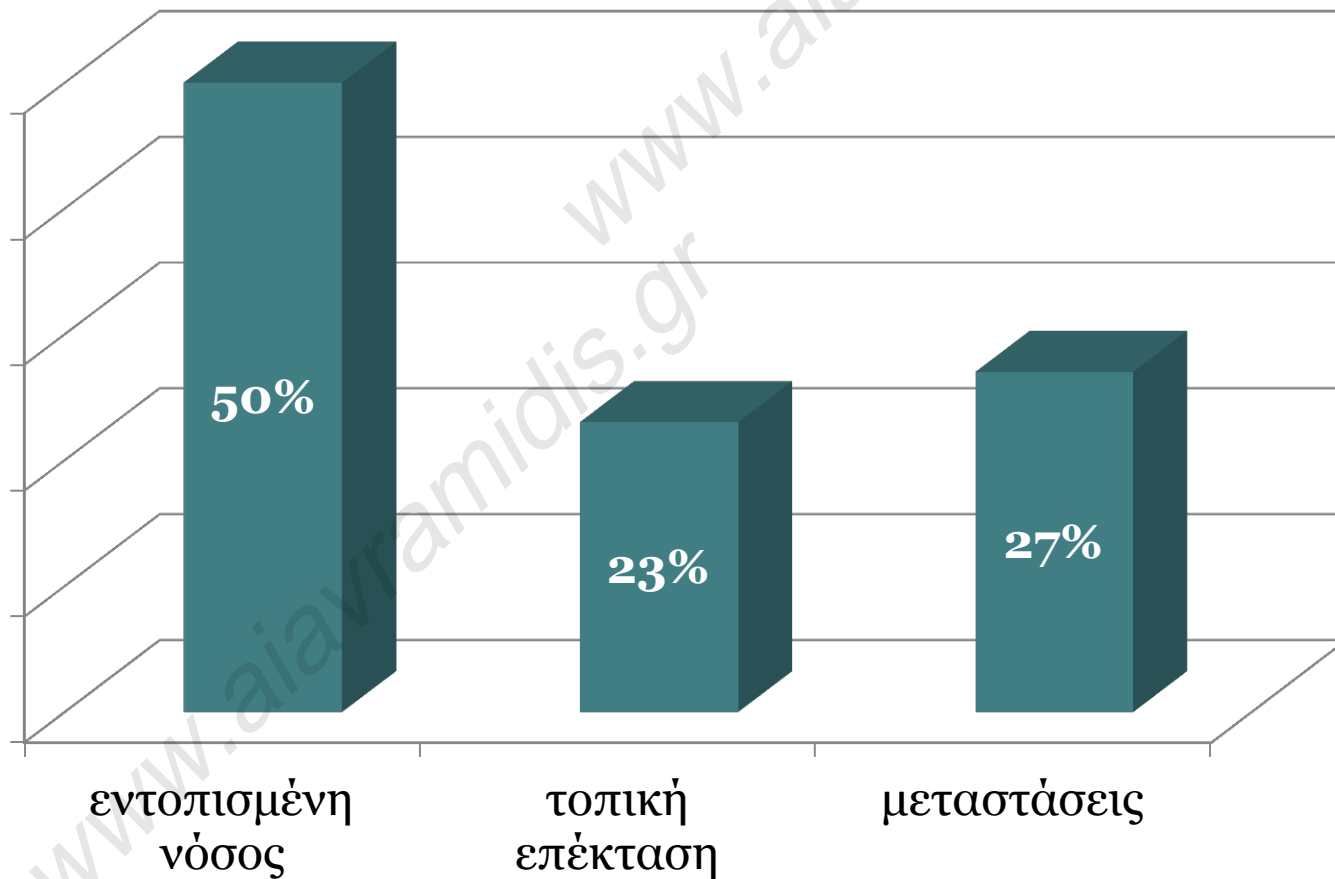
- Σκληρυντική μεσεντερίτιδα
- Πρωτοπαθές αδеноCa
- Λέμφωμα
- GIST
- Μεταστάσεις
  - Μελάνωμα
  - Μαστός
  - Πνεύμονας

Σταδιοποίηση NET

Κατά τη διάγνωση

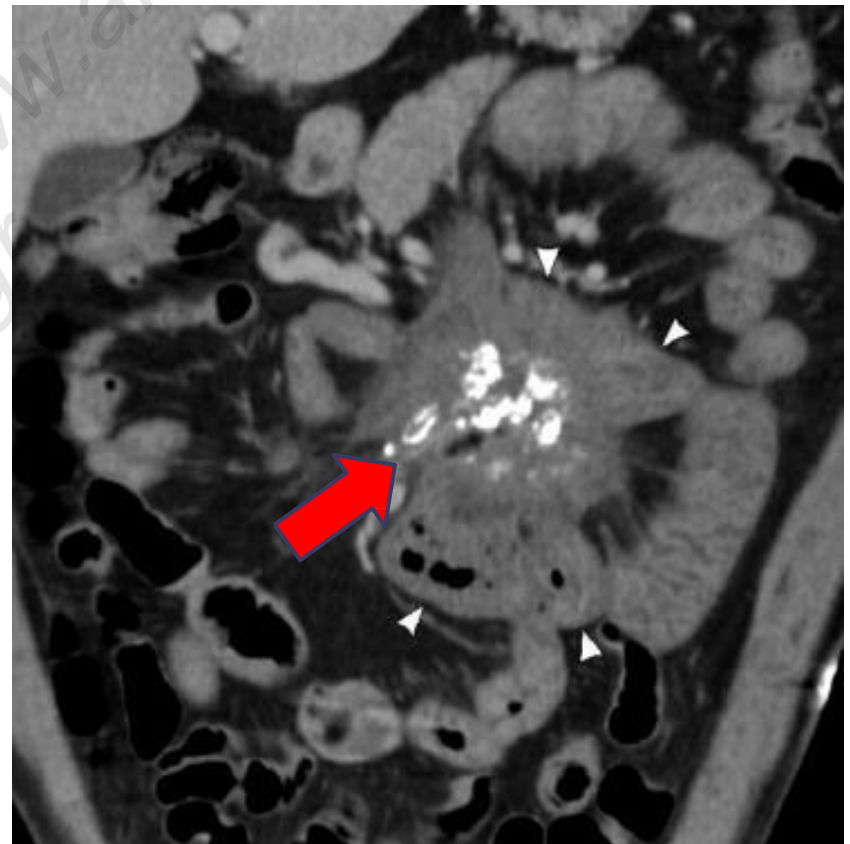
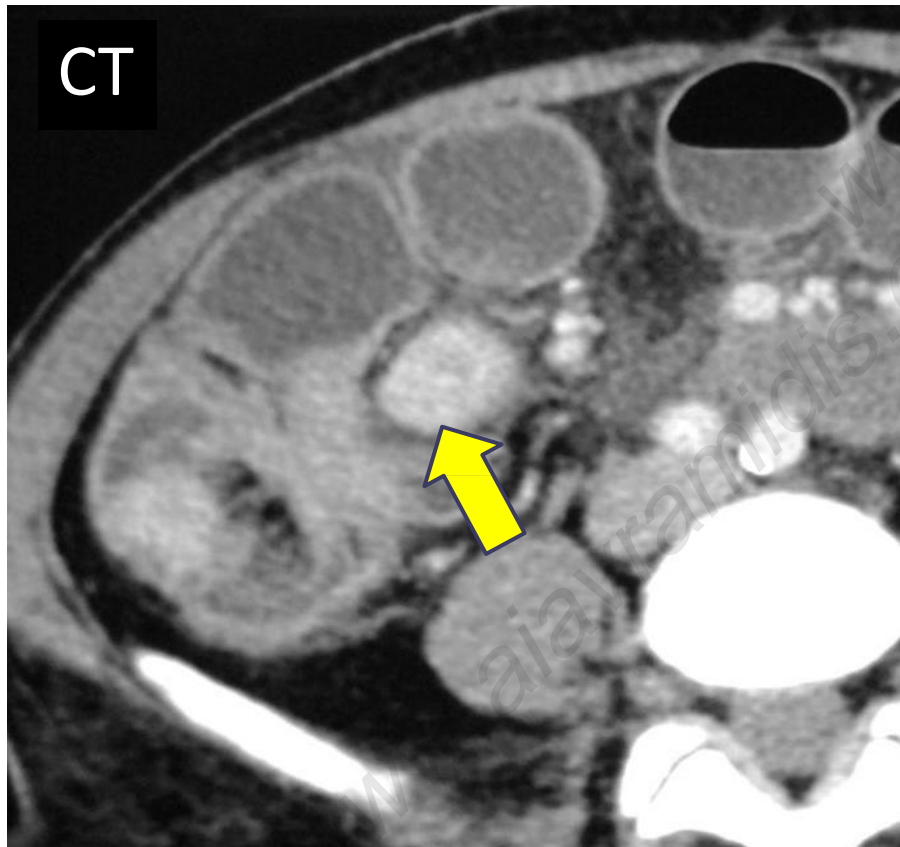

Σταδιοποίηση NET

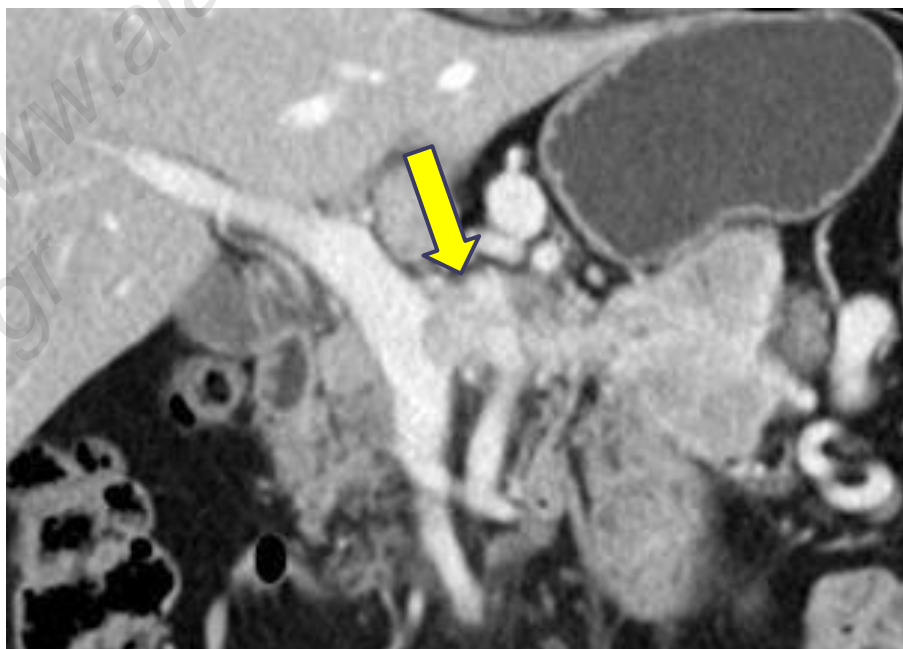
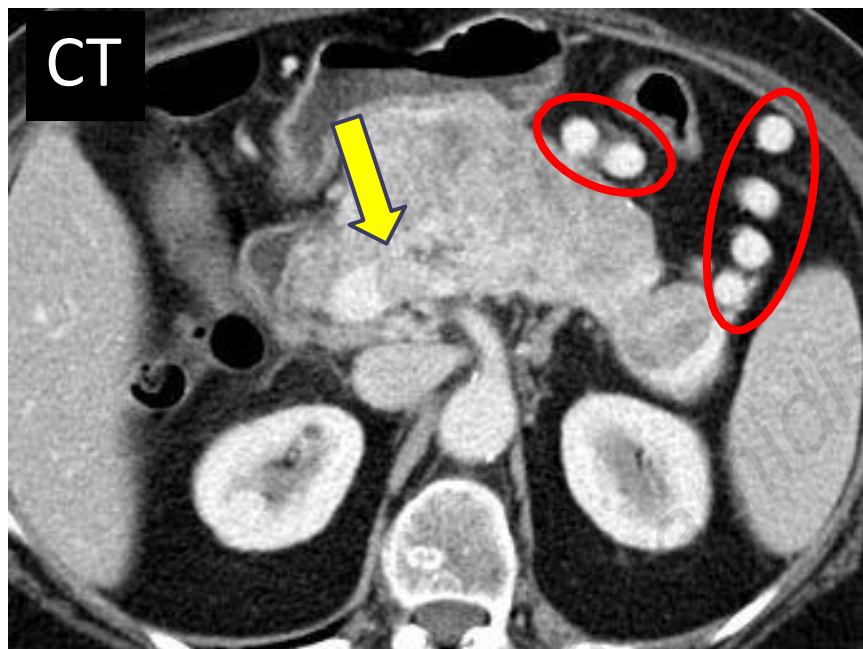

- **Τοπικά**
  - Λεμφαδένες
  - Αγγεία
- **Απομακρυσμένες μεταστάσεις**
  - Ήπαρ
  - Πνεύμονες
  - Οστά (7-15%)
  - Περιτόναιο - μεσεντέριο (6%)
  - Μαλακά μόρια
  - Εγκέφαλος (1,5%)

Τοπική επέκταση ΝΕΤ Λεμφαδένες

Τοπική επέκταση NET Αγγεία

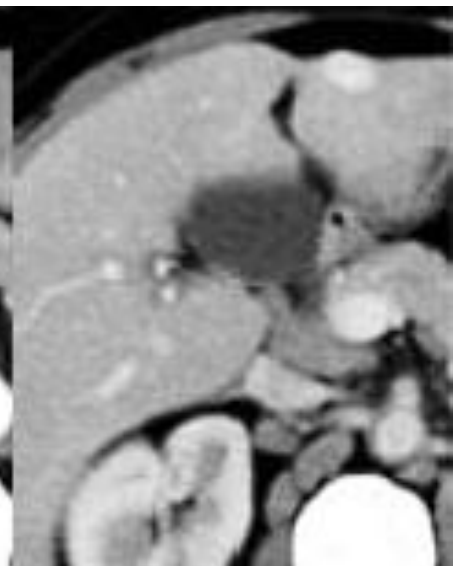
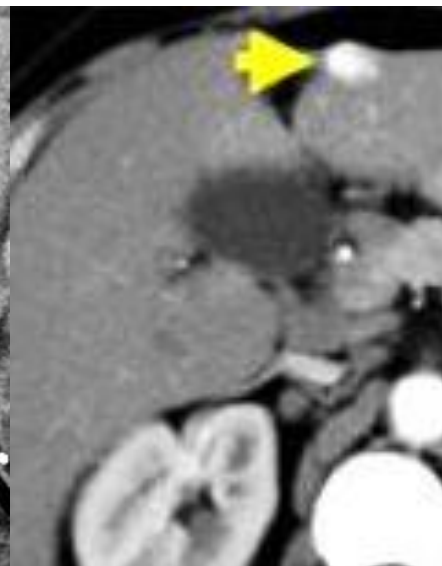
Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

- Υπεραγγειούμενες (Δ/δ με μικρά αιμαγγειώματα)

Μετάσταση ΝΕΤ

Αιμαγγείωμα

Αρτηριακή

Πυλαία

Αρτηριακή

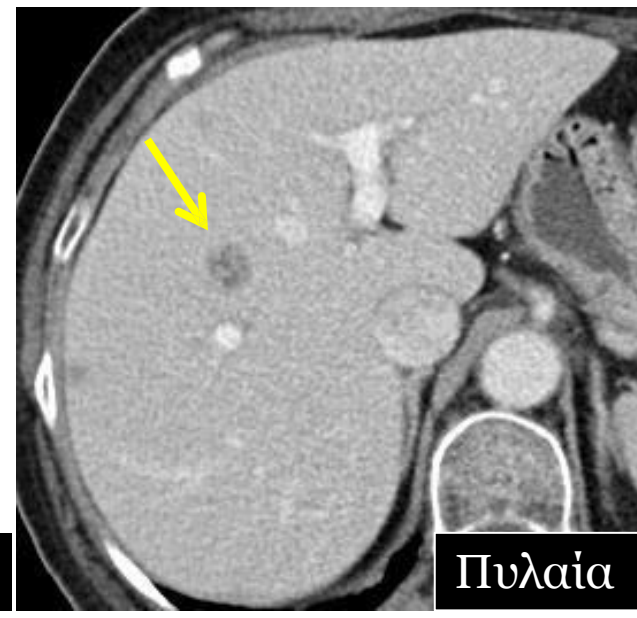
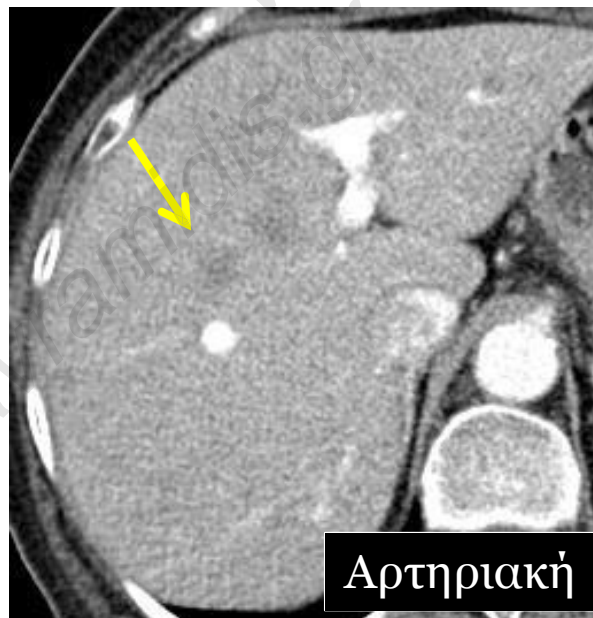
Πυλαία

Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

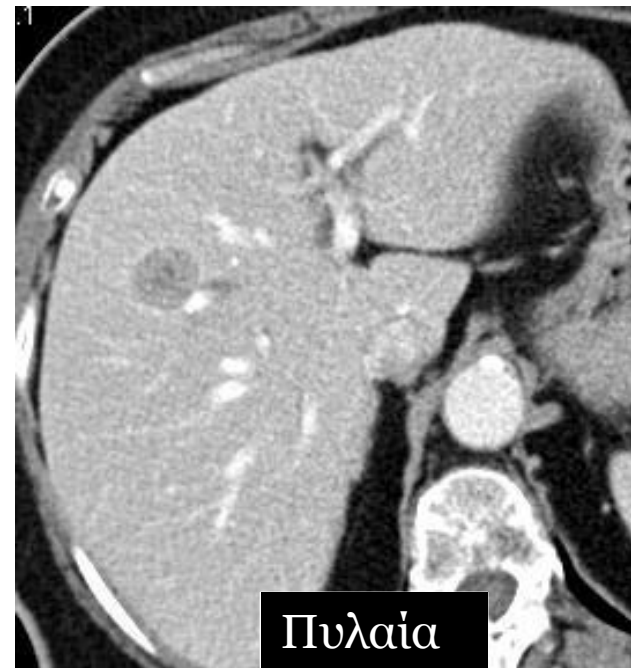
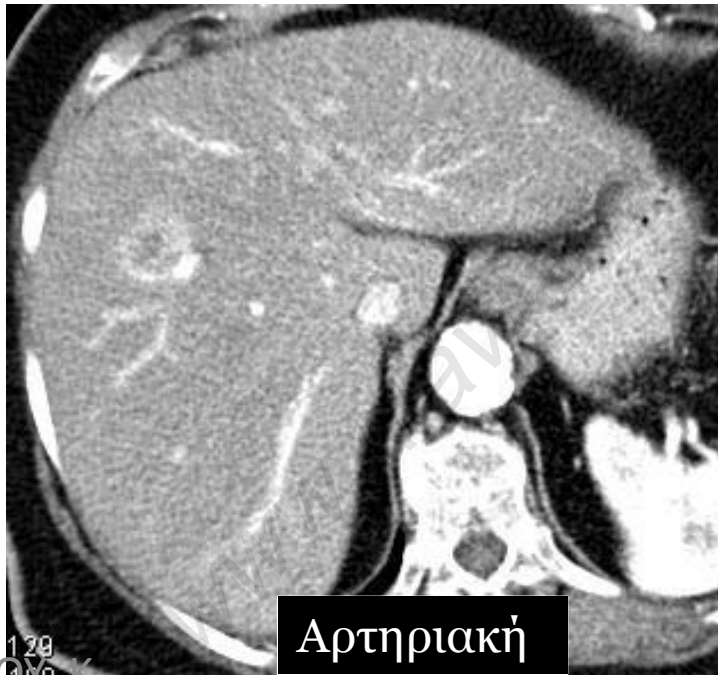
- Υπεραγγειούμενες
- Υποαγγειούμενες

Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

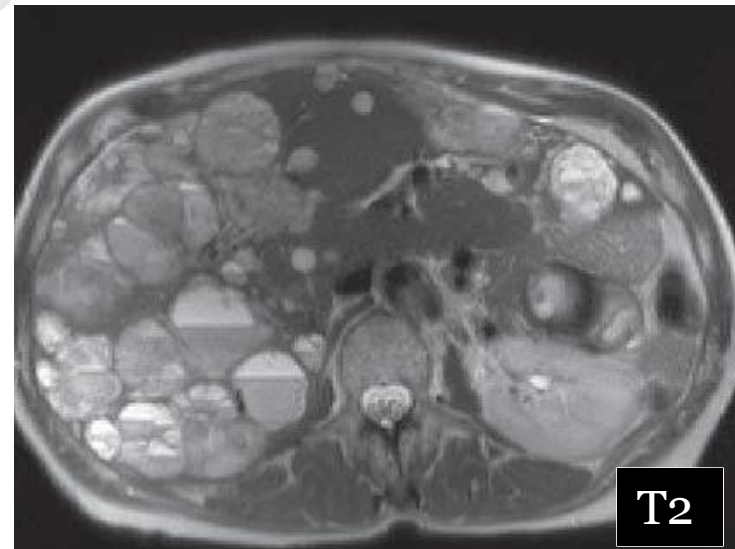
- Υπεραγγειούμενες
- Υποαγγειούμενες
- Περιφερικά εμπλουτιζόμενες

Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

- Υπεραγγειούμενες
- Υποαγγειούμενες
- Περιφερικά εμπλουτιζόμενες
- Κυστικές (+/-υγρο-υγρικά επίπεδα)

Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

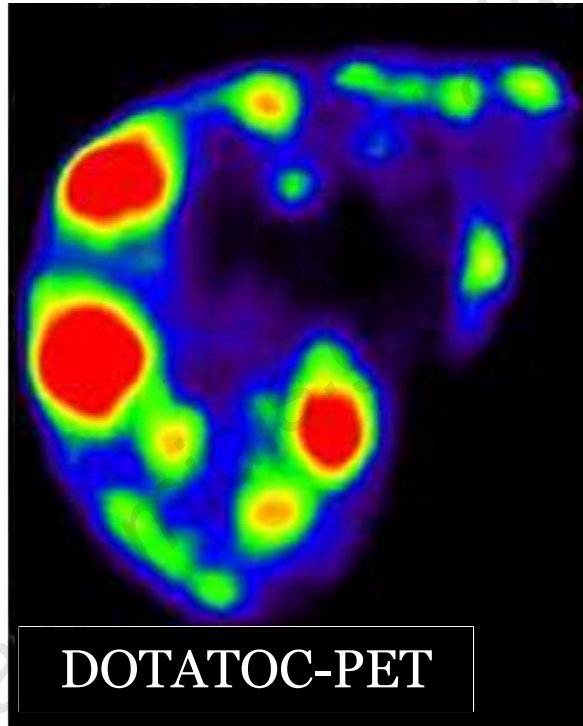
- MRI > CT > Octreoscan
- **Μόνο 50%** των μεταστάσεων ανευρίσκονται προεγχειρητικά με την απεικόνιση

- Αρτηριακή φάση
- T2 ακολουθία
- Ακολουθίες διάχυσης (DWI)

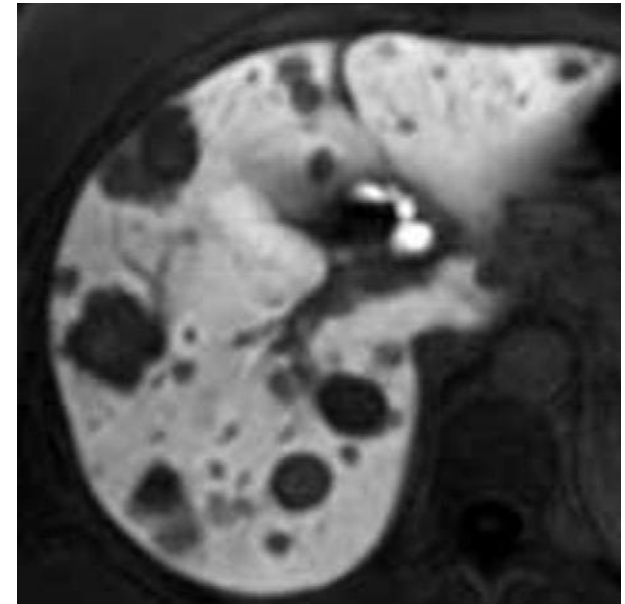
Μεταστάσεις ΝΕΤ Ήπαρ

CT

DOTATOC-PET

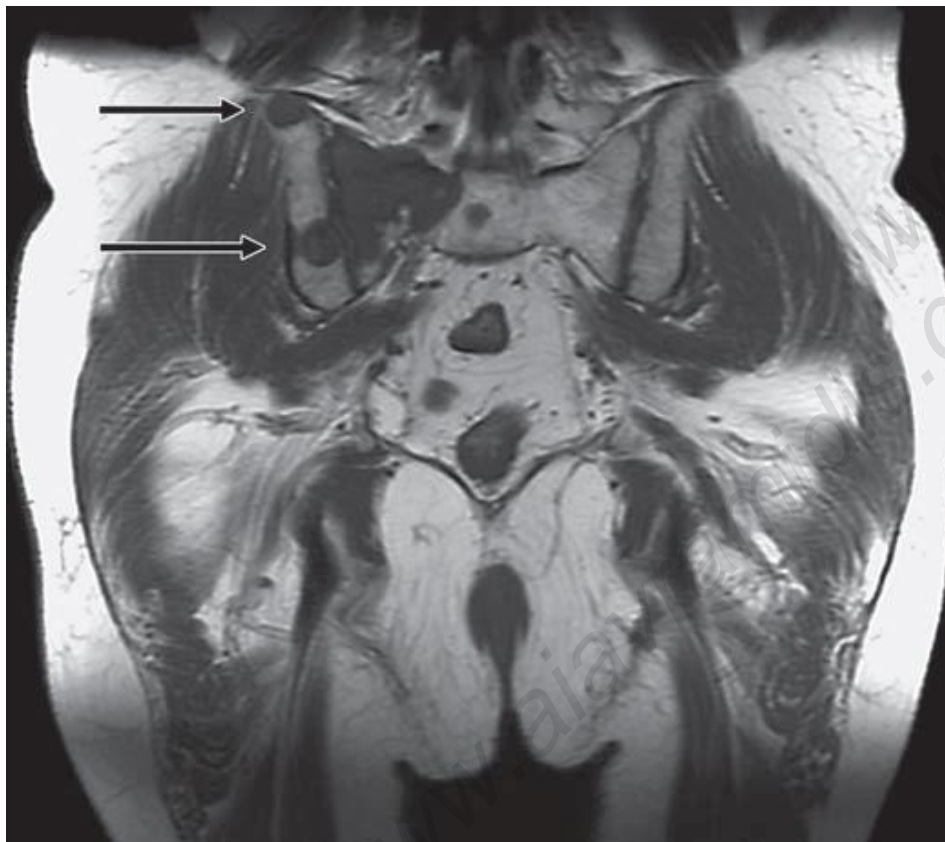
MRI + hepatospecific
contrast medium

Comparison of neuroendocrine tumor detection and characterization using DOTATOC-PET in correlation with contrast enhanced CT and delayed contrast enhanced MRI

F.L. Giesel^{a,c}, C. Kratochwil^{a,1}, A. Mehndiratta^b, S. Wulfert^a, J.H. Moltz^e, C.M. Zechmann^a, H.U. Kauczor^c, U. Haberkorn^a, S. Ley^{c,d}

Eur J Radiol 2012

Μεταστάσεις ΝΕΤ Οστά

Απεικονιστική τεχνική	Ευαισθησία
Ostreoscan	50-70%
Σπινθηρογράφημα οστών	90%-100%
MRI	100%
68Ga-DOTATOC PET	97%

Εκτίμηση ανταπόκρισης στη θεραπεία των όγκων NET

- Τριφασική CT
- Τριφασική MRI
- Somatostatine Receptor Imaging
  - Ga68 PET-CT
  - Octreoscan
- FDG PET-CT

CLINICAL EVALUATION & DIAGNOSTICS

- CLINICAL PRESENTATION

- BIOLOGY

- Chromogranin A, PP

- IMAGING

- CT / MRI

- EUS (+/- EUS-guided biopsy)

- SOMATOSTATIN RECEPTOR IMAGING

- Somatostatin receptor scintigraphy (e.g., Octreoscan®) or Gallium-68-Pet/CT

RESECTABLE
NO DISTANT METASTASES

UNRESECTABLE (or
resectable DISTANT
METASTASES)

TREATMENT

Tumor = 2 cm

Option 1. Surveillance:

G1, low G2, Asymptomatic, mainly in the head, no radiological signs suspicious for malignancy, patient factors (personal wishes, age, comorbidities...);

Option 2. Surgery

G2, symptoms, patient wishes

Tumor > 2 cm

Surgery^b

Limited resection only if conditions favorable to preserve organ function (otherwise, oncological resection)

- See section on treatment for advanced disease

FOLLOW-UP

- EUS, MRI (or CT) every 6 to 12^a months

- No change, surveillance
- Increase in size (>0.5 cm) or final Ø>2cm, surgery

- Surveillance depending on final pathology

a, if low Ki-67 and stability after initial 6 monthly evaluations; b, specific additional tests may be required to accurately stage the tumour (e.g., intra-operative US, intraoperative frozen section)

Neuroendocrine carcinoma and G3 Diagnostic Algorithm

INITIAL DIAGNOSIS

Recommended

- CT or MRI (chest/abdomen/pelvis)

Only if clinically indicated

- FDG-PET –if surgery is being considered
- Additional according to symptoms

FOLLOW-UP

Resected disease

- Contrast CT scan every 3-6 months for 2-3 years, and then every 6-12 months

Advanced disease

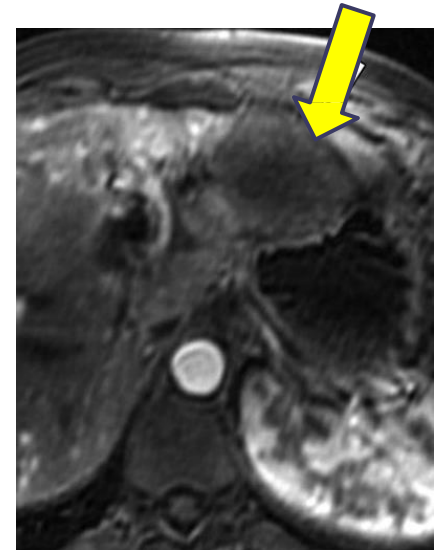
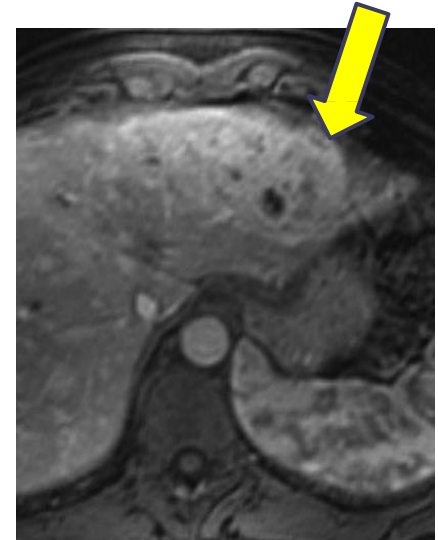
- Contrast CT scan every 2-3 months if on therapy

Imaging

Εκτίμηση ανταπόκρισης στη θεραπεία των όγκων NET

RECIST κριτήρια

- Ακριβή στην εκτίμηση της προόδου νόσου
- Ανακριβή στην εκτίμηση της ανταπόκρισης μετά από τοπικοπεριοχική ή μοριακά στοχευμένη θεραπεία

Εκτίμηση ανταπόκρισης όγκων NET

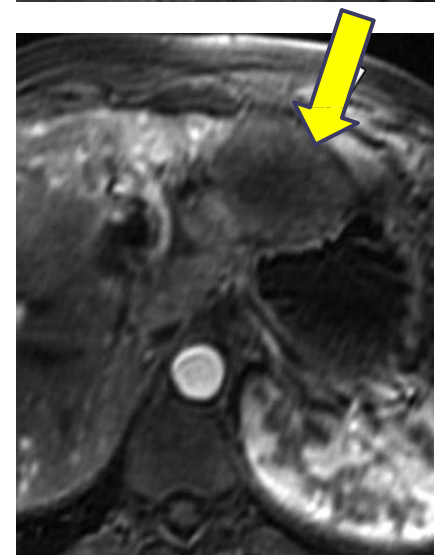
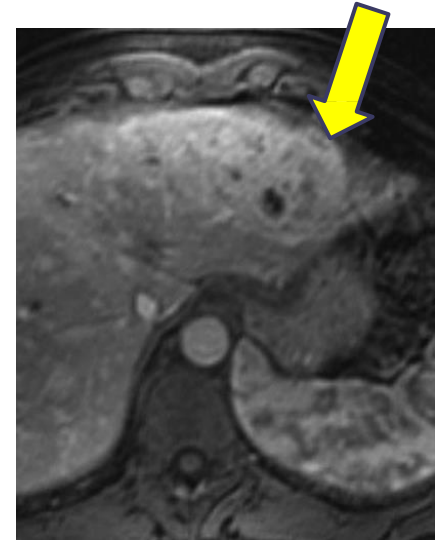
Partial response (PR)

CHOI κριτήρια

- Μέγεθος όγκου $\downarrow >10\%$
ή
- Πυκνότητα όγκου $\downarrow >15 \text{ HU}$

Λειτουργική ανταπόκριση

- Δείκτης διάχυσης – ADC $\uparrow >15\%$
ή
- Εμπλουτισμός αρτηριακή φάση $\downarrow >25\%$
ή
- Εμπλουτισμός πυλαία φάση $\downarrow >50\%$

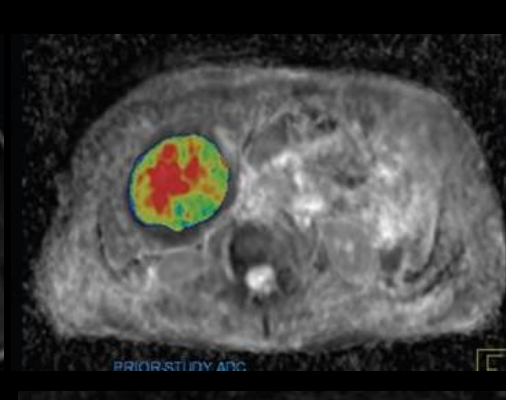
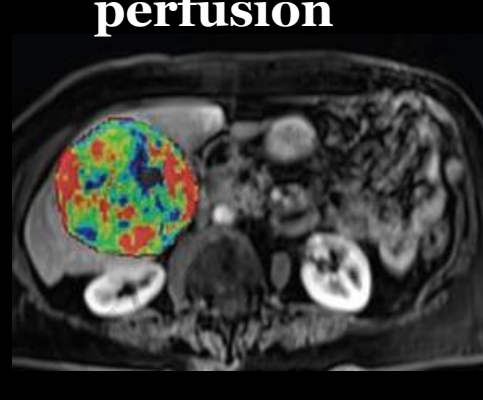

T1 GD

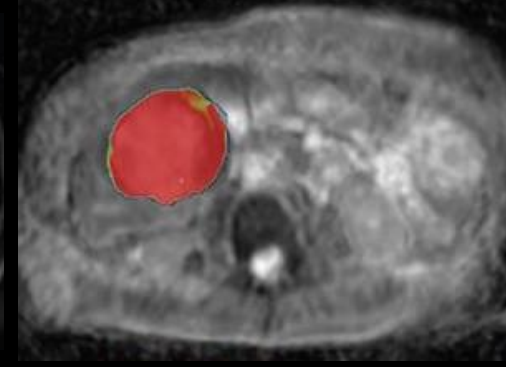
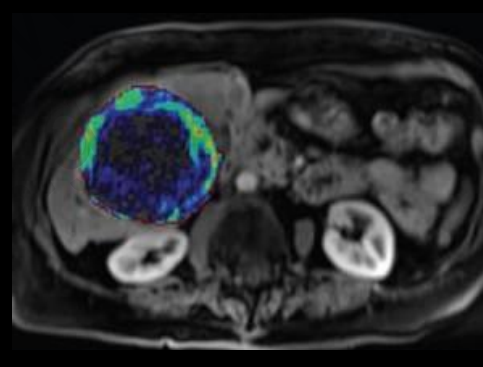
T1 GD

**T1 GD
perfusion**

DWI

3 μήνες μετά

RECIST: SD
9,8 εκ → 9,2 εκ

Εμπλουτισμός: PR
Μείωση 63%

ADC: PR
Αύξηση 80%

**Υποψία NET
κλινικά**

**Υποψία NET απεικονιστικά
(CT, US)**

**Αύξηση βιοχημικών δεικτών
(χρωμογρανίνη Α, 5-HIAA)**

Λειτουργική απεικόνιση

- Octreoscan (SPECT/CT)
- ^{68}Ga - DOTA

Ενδοσκόπηση

- Γαστροσκόπηση
- Κολonosκόπηση

Αν δεν βρεθεί όγκος

Αν βρεθεί όγκος

- CT ή MRI εντερογραφία
- EUS

**Σταδιοποίηση με
τριφασική CT ή MRI**

Παρακολούθηση NET

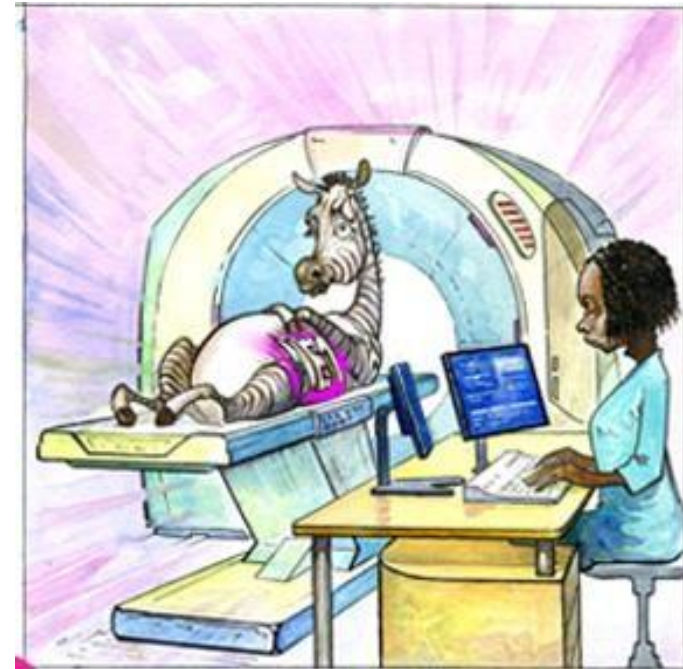
Τριφασική CT ή MRI

EUS

Λειτουργική απεικόνιση

- Octreoscan (SPECT/CT)
- ^{68}Ga – DOTA
- FDG-PET/CT

Centre of **Excellence**

Συνεργαζόμενη ομάδα

- Παθολόγος ογκολόγος
- Γαστρεντερολόγος
- Ενδοκρινολόγος
- Χειρουργός ογκολόγος
- Επεμβατικός ακτινολόγος
- Ακτινολόγος
- Πυρηνικός γιατρός

